

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559)
: ภาคกลาง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยกลุ่มจังหวัด แบ่งออกตามภูมิภาคของประเทศเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ (17 จังหวัด) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (19 จังหวัด) ภาคกลาง ซึ่งรวมภาคตะวันออก (26 จังหวัด) และภาคใต้ (14 จังหวัด) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในพื้นที่กลุ่มจังหวัด ได้มีส่วนร่วมบูรณาการแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน หน้าที่ของหน่วยงาน ความต้องการของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรการวิจัยที่เชื่อมโยงอย่างบูรณาการในการพัฒนาภูมิภาคและภาคส่วนต่างๆ อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม ผลที่ได้จากการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยกลุ่มจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาค จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ต่อไป

ในการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยในภูมิภาคนั้น วช. ได้มอบหมายให้สถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาคเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการดังกล่าว โดยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดประชุมระดมความคิดเห็นในเวทีต่างๆ แล้วนำมาประมวลและเรียบเรียงเป็นยุทธศาสตร์การวิจัยกลุ่มจังหวัด ซึ่งมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย การวิเคราะห์ศักยภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานวิจัยของแต่ละภูมิภาค

สำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง ซึ่งครอบคลุมภาคตะวันออกด้วยนี้ วช. ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในฐานะที่ปรึกษาในการดำเนินงานดังกล่าว ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด และผู้มีส่วนร่วมทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

วช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย นักวิจัย ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง รวมทั้งภาคตะวันออก ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโครงการวิจัย เสริมสร้างและพัฒนาระบบการวิจัยของกลุ่มจังหวัดภาคกลางได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	i
บทที่ 1 สารสำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)	1
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของภาคกลาง	4
บทที่ 3 บริบทและศักยภาพการวิจัยของภาคกลาง	24
บทที่ 4 หลักการ แนวคิด และกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง	30
บทที่ 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง	33
ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม	31
ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ	35
ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	38
ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางวิทยาการและทรัพยากรบุคคล	41
ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม	42
บทที่ 6 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง	47
บทที่ 7 การบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง	52
บทที่ 8 สรุปยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง	55
ภาคผนวก	57
- บทสรุปผู้บริหารนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)	58
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค	63
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคเหนือ	64
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	70
- บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคใต้	75

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง
	26

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ	3
ภาพที่ 2 แนวโน้มรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ของประเทศฐานเศรษฐกิจจำนำหน้า ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	14

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคกลาง

ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่สำคัญยิ่งของประเทศไทยเนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง คือกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในด้านต่างๆ อีกทั้ง ยังเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ของรัฐและรัฐวิสาหกิจ และยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานต่างๆ ของภาคเอกชน ทำให้ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันนำมาสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคกลางและการเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ กลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และ 6 อนุภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด คือ (1) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 8 จังหวัด 2 อนุภูมิภาค ได้แก่ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี และชัยนาท (2) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 13 จังหวัด 3 อนุภูมิภาค ได้แก่ ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาครสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว และปราจีนบุรี และ (3) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 4 จังหวัด 1 อนุภูมิภาค ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญอย่างสูงทางเศรษฐกิจ โดยเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ คิดเป็นมูลค่ากว่าร้อยละ 71 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ขณะเดียวกัน กลุ่มจังหวัดภาคกลางยังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงมาก เฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีบทบาทการผลิตหลักทางเศรษฐกิจ คิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 72 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 9.8 ต่อปี และมีการลงทุนขยายตัวเฉลี่ยกว่า 300,000 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังพบว่าแรงงานนอกภาคเกษตรที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ กว่าร้อยละ 70 เป็นแรงงานที่มีระดับการศึกษาและมีผลิตภาพแรงงานสูงกว่าภาคอื่น ๆ ด้วยนอกเหนือจากการผลิตจากภาคอุตสาหกรรมแล้ว ภาคบริการยังเป็นภาคที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคกลาง โดยในแต่ละปี ภาคกลางมีรายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 85,000 ล้านบาท โดยเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 35,800 ล้านบาท และจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 49,200 ล้านบาท

จากการที่ภาคกลางมีความเข้มแข็งในด้านต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ การเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ มีความหลากหลายของการผลิตทั้งภาคเกษตร

ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนายั่งยืน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และมีความพร้อมทางภูมิศาสตร์ซึ่งเอื้อต่อการลงทุนและการส่งออก เป็นศูนย์กลางของการรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ มีการพัฒนาด้านคมนาคมและการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงและกระจายสินค้าของภูมิภาค นอกจากนี้ ยังเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ ซึ่งมีความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ขณะเดียวกัน ภาคกลางสามารถสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และอุตสาหกรรมเกษตร มีกรอบความร่วมมือกับต่างประเทศที่เกี่ยวข้องต่อการค้า การลงทุน ในขณะที่นโยบายรัฐบาลมุ่งเน้นและสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมถึงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นและการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางจึงมีศักยภาพที่จะเป็นช่องทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนสู่พม่า อินเดีย ตะวันออกกลาง และยุโรปในอนาคต และยังมีแหล่งพลังงานธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน สามารถกระจายต่อไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคอื่นได้

แม้ว่าภาคกลางจะได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในสัดส่วนสูง และมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคกลางยังปรากฏให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่องที่สำคัญได้แก่ 1) ปัญหาด้านการพัฒนา ซึ่งจากการวิเคราะห์ภาพรวมของภาคกลาง พบว่าปัญหาด้านการพัฒนาที่สำคัญคือปัญหาด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ การบริหารจัดการ แรงงาน และสังคม **2) ปัญหาด้านการวิจัย** แม้ว่าภาคกลางจะมีศักยภาพและความพร้อมด้านการวิจัยสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ แต่จากการวิเคราะห์ภาพรวมของภาคกลาง ยังพบว่าปัญหาด้านการวิจัยที่สำคัญในภาคกลาง เช่น การขาดแคลนนักวิจัยที่มีคุณภาพในแต่ละสาขา การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยในแต่ละสาขาที่ไม่พอเพียงแก่การสร้างองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาเชิงรุก คุณภาพของผลงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลยังมีน้อย เป็นต้น **3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค** จากการที่ภาคกลางเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุด รวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด อันประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และ 3 กลุ่มจังหวัด รวม 6 อนุภูมิภาค คือ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 อนุภูมิภาค กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 3 อนุภูมิภาค และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1 อนุภูมิภาค ซึ่งในแต่ละอนุภูมิภาคได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายย่อยและมุ่งพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง สร้างจุดร่วมบนจุดต่างที่มีความหลากหลาย โดยมีกลไกการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นระบบราชการซึ่งมีความยืดหยุ่นน้อย และระบบความร่วมมือที่มีต้องอิงระบบราชการ กลุ่มจังหวัดต่างๆ มีความตื่นตัวในการรองรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการปรับระบบการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาเครือข่ายดังกล่าวได้นำมาสู่การสร้างความร่วมมือในการผลิต การตลาด การขนส่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ในระดับท้องถิ่น ซึ่งยังต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะสร้างศักยภาพและสร้างความเข้มแข็ง

ของอนุภูมิภาค โดยมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันตามความเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของภาคกลางต่อไป

ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากภาคกลางมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก ทั้งทางบกและทางทะเล ประกอบกับนโยบายการเมืองระหว่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เงื่อนไขและข้อจำกัดการพัฒนาต่างๆ ได้รับการปรับปรุงและแก้ไข เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาค อีกทั้งกระแสการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน ภูมิภาคเอเชีย-ยุโรป และบริบทของการลดอัตราภาษี (Free Trade Agreement, FTA) รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่การรวมตัวเป็นกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ.2558 และการดำเนินการภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization, WTO) ดังนั้น ภาคกลางจึงมุ่งตอบสนองยุทธศาสตร์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดยุทธศาสตร์เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการพัฒนาแนวเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้ทั้งสองฝั่งต่อเนื่องไปสู่ภูมิภาคอื่น และเป็นฐานเศรษฐกิจด้านหน้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) ของภาคกลางนี้ ได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลางขึ้น โดยพิจารณาถึงวิสัยทัศน์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้แนวทางการดำเนินการกิจด้านการวิจัยในภาคกลางนั้นมีความชัดเจน สามารถนำผลงานวิจัยและองค์ความรู้ที่ได้ไปดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค แผนปฏิบัติการราชการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนความต้องการของภาคเอกชน ท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งแต่ละกลุ่มจังหวัดได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดไว้

เมื่อนำภาพรวมของวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมาระดมความคิด และสร้างความเข้าใจร่วมกัน จึงนำมาสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลาง เพื่อแสดงถึงสภาพด้านการวิจัยที่ภาคกลางต้องการจะเป็นในอนาคต ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด อันสะท้อนถึงความมุ่งมั่นเกี่ยวกับทิศทางและจุดยืนที่ต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น เป็นจุดหมายปลายทางร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

“สร้างและนำองค์ความรู้ไปสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้เป็นภูมิภาคที่น่าอยู่และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ภาคกลางมีการกำหนดพันธกิจของกลุ่มจังหวัด ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นพันธกิจด้านการวิจัยที่ภาคกลางจะดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

“ศึกษาค้นคว้าวิจัยในทุกกระดับ โดยใช้ทรัพยากรร่วม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยในท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม และเสริมคุณค่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง บนฐานความรู้อย่างแท้จริง”

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง มุ่งให้เชื่อมโยงกับ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)” ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาและสถานการณ์ของประเทศ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 ไว้รวม 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 28 กลยุทธ์การวิจัย โดยในแต่ละกลุ่มจังหวัดอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยเฉพาะในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม จำนวน 10 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ ปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคอุบัติใหม่ การรักษาพยาบาลการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค พัฒนาและการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร พัฒนาศักยภาพทางการกีฬา พัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และการบริหารรัฐกิจ การจัดการปัญหายาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาผู้มีอิทธิพล ส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และบูรณาการการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และปฏิรูปการเมืองไทยให้มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จำนวน 9 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ สร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและประมง การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและการพึ่งพาตนเองของสินค้าเกษตรและประมง พัฒนางองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการ

ท่องเที่ยว พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพและพลังงานทางเลือกอื่น ยกย่องระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์และการขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพ ยกย่องระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการขนส่งสาธารณะ เพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูป่าที่ดิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และสร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางวิทยาการและทรัพยากรบุคคล จำนวน 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ พัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ ทางสังคมศาสตร์และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในวิทยาการต่าง ๆ สร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลในวิทยาการต่าง ๆ และพัฒนาและสร้างศักยภาพทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม จำนวน 2 กลยุทธ์ กลยุทธ์การวิจัยที่สำคัญ คือ พัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศ ตลอดจนการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ และจากต่างประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ

จาก 5 ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าว เมื่อพิจารณาความสำคัญของกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น โดยคำนึงถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหานั้นนำไปสู่การเสริมสร้างและการพัฒนาภูมิภาคโดยเร็ว จึงกำหนดกรอบกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นในช่วง พ.ศ. 2555-2559 รวม 12 กลุ่มเรื่อง ดังนี้คือ 1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง 2) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3) การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ 4) การจัดการทรัพยากรน้ำ 5) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7) การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ 8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทาง

ชีวภาพ 9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม 10) การบริหารจัดการ
การท่องเที่ยว 11) สังคมผู้สูงอายุ และ 12) ระบบโลจิสติกส์

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง กำหนดให้มี
“ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคกลาง” (เครือข่ายวิจัย
ภูมิภาค : ภาคกลาง) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของ
ภาคกลางให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่าง
ภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และ
ประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคกลางให้บรรลุผลสำเร็จ

บทที่ 1

สาระสำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้จัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)” เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานวิจัยต่างๆ และใช้เป็นกรอบทิศทางในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปีตามมติคณะรัฐมนตรี โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค รวมทั้งความต้องการของพื้นที่ และสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

นโยบายการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554 นั้น เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กรอบการดำเนินงานวิจัยจะเน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและภาวะความเสี่ยงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ในขณะที่งบประมาณการวิจัยจะกระจายไปยังหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งในภูมิภาค และมีกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน ซึ่งการดำเนินยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะมีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะเป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ และนโยบายการวิจัยของชาติ ระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572)

นโยบายการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 ระหว่าง พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดไว้บนพื้นฐานความต่อเนื่องจากนโยบายการวิจัยของชาติ พ.ศ. 2551-2554 ดังนี้

1. เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สามารถเชื่อมโยงกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

(พ.ศ. 2555-2559) ความต่อเนื่องของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ รวมทั้งนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) โดยการวิจัยจะตอบสนองความต้องการของชุมชนและปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนเพื่อการพัฒนาประเทศ พร้อมกับดำเนินการควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ อันเป็นรากฐานอันสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งจากหน่วยงานที่มีภารกิจประจำตามหน้าที่ (Function) ภารกิจตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติหรือรัฐบาล (Agenda) และภารกิจในพื้นที่ (Area) ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การวิจัยในระดับหน่วยงานและภูมิภาคเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานวิจัยและการบริหารงบประมาณเพื่อการพัฒนาภูมิภาคต่างๆ อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

2. ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตลอดจนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมกันเสนอแนะปฏิบัติ และติดตามผล เพื่อให้เกิดการพัฒนางานวิจัยในทุกภาคส่วนและทุกระดับของประเทศ อีกทั้งเพื่อส่งเสริมให้เกิดงานวิจัยที่มีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและตอบสนองการพัฒนาประเทศมากขึ้น

3. เน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งมีการกำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและภาวะความเสี่ยงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยให้สามารถนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณะ ในระดับชุมชนและระดับประเทศ ตลอดจนเชื่อมโยงสู่การนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนในเชิงพาณิชย์ให้มากยิ่งขึ้น

4. จัดสรรงบประมาณการวิจัยให้กระจายไปยังหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งในภูมิภาค โดยมีกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ และมีกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน

5. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินการวิจัยและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการวิจัย รวมทั้งติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการวิจัยให้เป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. ให้นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) เป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของประเทศ

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

นโยบายการวิจัยของชาติดังกล่าวรองรับวิสัยทัศน์การวิจัยของชาติ คือ “ประเทศไทยมีและใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดยมีพันธกิจการวิจัยของชาติ คือ “พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้สูงขึ้น และสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่า สามารถประยุกต์และพัฒนาวิทยาการที่เหมาะสมและแพร่หลาย รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของภาคกลาง

ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่สำคัญยิ่งของประเทศไทยเนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงคือกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในด้านต่างๆ อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ของรัฐและรัฐวิสาหกิจ และยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานต่างๆ ของภาคเอกชน ทำให้ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันนำมาสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคกลางและการเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ

ภาคกลางได้รับการจัดกลุ่มจังหวัดซึ่งประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และ 6 อนุภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด โดยอาศัยแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ได้แก่

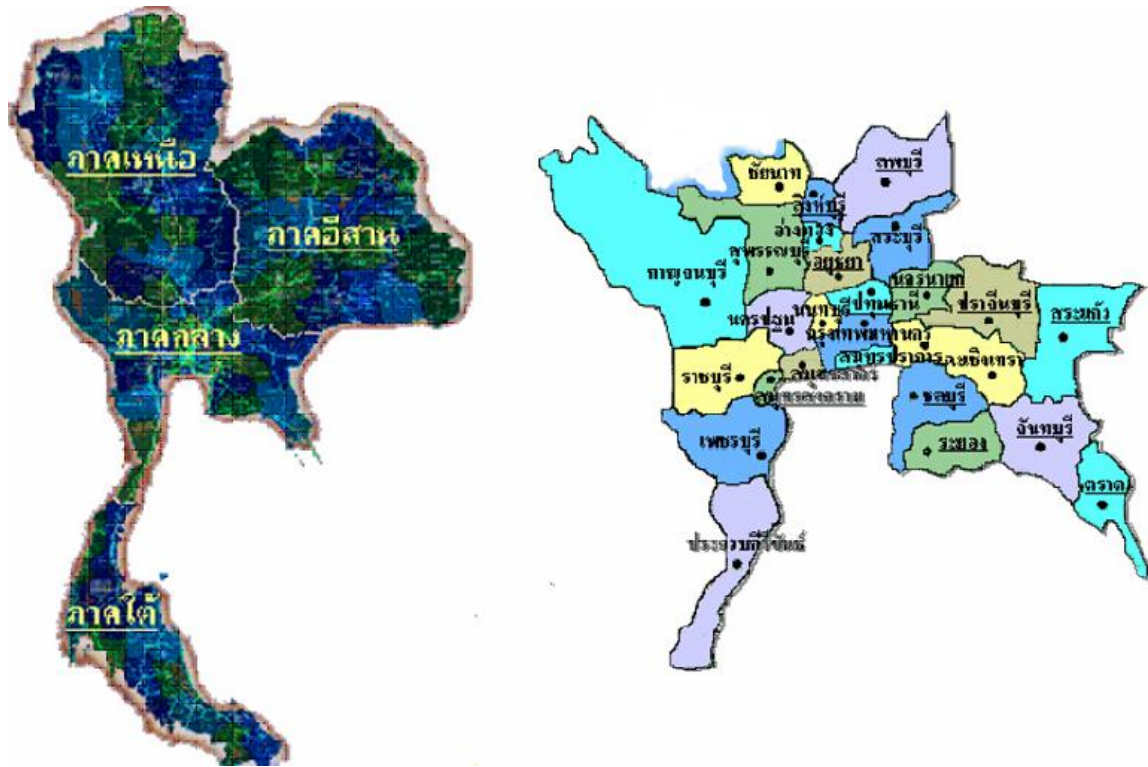
- ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- ความเกี่ยวเนื่องทางเศรษฐกิจ การผลิต การค้าและการลงทุน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และความได้เปรียบในการแข่งขันร่วมกัน
- ยุทธศาสตร์ของการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนร่วมกันของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างจังหวัด

ภาคกลาง 26 จังหวัด ประกอบด้วย

- กรุงเทพมหานคร
- กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่
  - (1) นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง
  - (2) สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท
- กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 13 จังหวัด ได้แก่
  - (3) ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี

- (4) เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร
- (5) ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี

- กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 4 จังหวัด ได้แก่
  - (6) ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด

2.1 ข้อมูลพื้นฐาน

ภาคกลางเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเชิงภูมิศาสตร์ของประเทศ เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เอื้ออำนวยให้มีการเดินทางอย่างทั่วถึง สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมได้โดยสะดวก ทั้งทางบกและทางน้ำ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมเส้นทางของแม่น้ำสายสำคัญของประเทศ จึงทำให้เป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรดินที่มีการสะสมของตะกอนดินจากแม่น้ำ และอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรน้ำ ด้วยความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ดังกล่าว ทำให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางเป็นศูนย์กลางการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตข้าวซึ่งเป็นพืชที่สำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยและเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ภาคกลางจึงได้ชื่อว่าเป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” และยังเป็นแหล่งผลิตพืชผลการเกษตร การปศุสัตว์ และการประมงที่สำคัญ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั่วประเทศ รวมทั้งในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม พื้นที่บางส่วนของภาคกลางมีลักษณะเป็นเนินเขา บางแห่งเป็นภูเขาสูง ซึ่งทำให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและสมบูรณ์

ภาคกลางทั้ง 26 จังหวัดมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 104,331 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็น 64.9 ล้านไร่ จำแนกเป็นพื้นที่เกษตรกรรม 25.9 ล้านไร่ (ร้อยละ 40) พื้นที่ป่าไม้ 17.6 ล้านไร่ (ร้อยละ 27) และพื้นที่อื่นๆ 21.4 ล้านไร่ (ร้อยละ 33)

จังหวัดที่มีพื้นที่ในความดูแลรับผิดชอบมากที่สุดในภาคกลางคือ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีพื้นที่ 12.18 ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 19 ของพื้นที่ภาคกลาง รองลงมาคือจังหวัดสระแก้ว 4.50 ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 7 ของพื้นที่ภาคกลาง และจังหวัดจันทบุรี 3.96 ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6 ของพื้นที่ภาคกลาง ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัดสมุทรสงครามมีพื้นที่ในความดูแลรับผิดชอบน้อยที่สุดคือ 0.26 ล้านไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.4 ของพื้นที่ภาคกลาง

จังหวัดที่มีพื้นที่เกษตรกรรมมากที่สุดในภาคกลาง คือ จังหวัดลพบุรี โดยมีพื้นที่ 2.24 ล้านไร่ รองลงมาคือ จังหวัดสระแก้ว 2.17 ล้านไร่ และจังหวัดสุพรรณบุรี 2.07 ล้านไร่ ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัดสมุทรสงครามมีพื้นที่เกษตรกรรมน้อยที่สุดคือ 0.11 ล้านไร่ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนพื้นที่เกษตรกรรมต่อพื้นที่ทั้งหมดแล้ว จังหวัดที่มีพื้นที่เกษตรกรรมสูงสุด คือ จังหวัดสิงห์บุรี โดยมีพื้นที่เกษตรกรรมถึงร้อยละ 84 ขณะเดียวกันยังมีจังหวัดที่มีพื้นที่เกษตรกรรมมากกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ร้อยละ 67) อ่างทอง (ร้อยละ 77) ชัยนาท (ร้อยละ 76) สุพรรณบุรี (ร้อยละ 62) ลพบุรี (ร้อยละ 58) ระยอง (ร้อยละ 57) นครปฐม (ร้อยละ 54) และปทุมธานี (ร้อยละ 53)

สำหรับจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดในภาคกลาง คือ จังหวัดกาญจนบุรี 7.41 ล้านไร่ (ร้อยละ 61) รองลงมาคือจังหวัดเพชรบุรี 1.91 ล้านไร่ (ร้อยละ 49) และจังหวัดจันทบุรี 1.30 ล้านไร่ (ร้อยละ 31) ตามลำดับ

ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญอย่างสูงทางเศรษฐกิจ โดยเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของประเทศ คิดเป็นมูลค่ากว่าร้อยละ 71 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ขณะเดียวกัน กลุ่มจังหวัดภาคกลางยังมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงมาก เฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีบทบาทการผลิตหลักทางเศรษฐกิจ คิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 72 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 9.8 ต่อปี และมีการลงทุนขยายตัวเฉลี่ยกว่า 300,000 ล้านบาท

นอกจากนี้ ยังพบว่าแรงงานนอกภาคเกษตรที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ กว่าร้อยละ 70 เป็นแรงงานที่มีระดับการศึกษาและมีผลิตภาพแรงงานสูงกว่าภาคอื่นๆ ด้วย

นอกเหนือจากการผลิตจากภาคอุตสาหกรรมแล้ว ภาคบริการยังเป็นภาคที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคกลาง โดยในแต่ละปี ภาคกลางมีรายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 85,000 ล้านบาท โดยเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 35,800 ล้านบาท และจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 49,200 ล้านบาท

ด้านประชากร ภาคกลางมีประชากรตามที่ปรากฏในทะเบียนราษฎร ประมาณ 19.6 ล้านคน จำแนกเป็นประชากรวัยเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า 14 ปี จำนวน 4.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 22 ประชากรวัยทำงานซึ่งมีอายุระหว่าง 15-59 ปี จำนวน 13.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 68 และประชากรสูงอายุซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2.1 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ในจำนวนประชากรดังกล่าวนี้

2.2 ผลกระทบจากบริบทการเปลี่ยนแปลงและประเด็นปัญหาในภูมิภาค

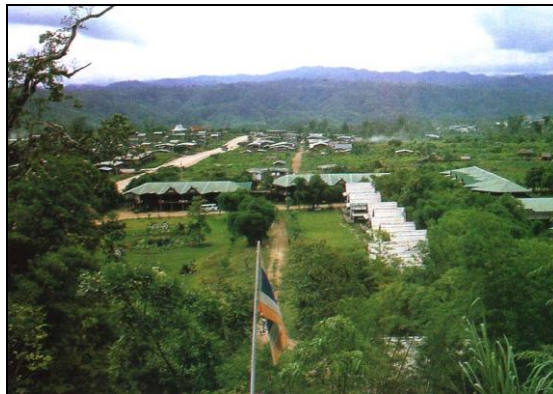
ภาคการเกษตรของภาคกลางมีบทบาทสำคัญต่อภูมิภาคและต่อประเทศ โดยปรากฏว่า มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อการส่งออกให้สูงขึ้น ทำให้มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรสูงขึ้น อันเป็นการช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แม้ว่าบทบาทการผลิตจากภาคการเกษตรของภาคกลางในปัจจุบันมีแนวโน้มลดลง โดยมีบทบาทในการผลิตเหลือเพียงร้อยละ 5.6 แต่ภาคกลางก็ยังคงเป็น “อู่ข้าว อู่น้ำ” อยู่เช่นเคย นอกจากนี้ การที่ภาคกลางมีจังหวัดซึ่งมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีการค้าตามแนวชายแดน ทั้งชายแดนตะวันตกและชายแดนตะวันออก โดยมีปริมาณการค้าชายแดนขยายตัวสูงถึงร้อยละ 15 ต่อปี

เป็นที่ยอมรับว่าจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคกลางมีต่ำกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้ เนื่องจากมีประชากรจากภูมิภาคอื่นอีกจำนวนมากที่เข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่ภาคกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งแบบพักอาศัยระยะสั้นหรือ

ชั่วคราว และแบบพักอาศัยระยะยาวหรือถาวร ซึ่งประมาณการได้ยาก นอกเหนือจากประชาชนชาวไทยที่พำนักอาศัยในพื้นที่ภาคกลางดังกล่าวแล้ว ยังมีประชากรต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ภาคกลางอีกจำนวนมาก ดังนั้น ภาคกลางจึงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่หลากหลาย ตั้งแต่อดีตโดยมีสังคมและวัฒนธรรมที่ผูกพันกับวิถีชีวิตดั้งเดิม วิถีชีวิตประจำถิ่นที่เชื่อมโยงกับอาชีพ วิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ และวิถีชีวิตที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ด้วยความคล่องตัวด้านการคมนาคมขนส่ง และการที่ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้มีประชากรจากทุกภูมิภาค เคลื่อนย้ายถิ่นฐานมาประกอบอาชีพและสร้างครอบครัวในภาคกลาง ซึ่งได้นำวัฒนธรรมและสังคมความเป็นอยู่ของตนมาสร้างสังคมในกลุ่มจังหวัดภาคกลางด้วย นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ามีชาวต่างประเทศได้เข้ามาเยือนประเทศไทยและมักตั้งถิ่นฐานในภาคกลาง นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการนำสังคมและวัฒนธรรมของประเทศของตนมาเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับสังคมไทยในอดีต ด้วยความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าว จึงทำให้ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่มีผู้ให้ความสนใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น สังคมความเป็นอยู่ และการใช้ชีวิตวิถีที่มีเอกลักษณ์ อันเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดเป้าหมายหลักที่สำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศและสร้างรายได้สู่ชุมชน รวมทั้งการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่วิจิตรละเอียดอ่อน ตามวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ

จากการที่ภาคกลางมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก โดยฝั่งตะวันตกมีเขตติดต่อของจังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดราชบุรีกับประเทศเมียนมาร์ เป็นระยะทางประมาณ 440 กิโลเมตร จึงมีการลักลอบเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย รวมทั้งการค้าขายยาเสพติดตามแนวชายแดน นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลที่ยังไม่มีสถานภาพที่ชัดเจน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศ ในขณะที่ฝั่งตะวันออกมีเขตติดต่อของจังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด กับประเทศกัมพูชา ซึ่งถือได้ว่าเป็นจังหวัดหน้าด่านชายแดนและเป็นช่องทางการค้าขายแดนส่งออกสินค้าสู่อินโดจีนแต่ชณะเดียวกัน บริเวณจังหวัดดังกล่าวเป็นช่องทางเข้าออกของผู้ประสงค์เล่นการพนันในสถานพนันที่ตั้งในฝั่งประเทศกัมพูชา อันนำมาซึ่งปัญหาการฟอกเงิน การค้าอาวุธ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการค้ามนุษย์ตามแนวชายแดนด้วย

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง คือ บุตรหลานของผู้ลักลอบเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นภาระที่หน่วยงานของรัฐจะต้องมีการควบคุม มีการตรวจสอบ ดำเนินการออกสัญชาติ และดำเนินการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานตามสิทธิอันพึงได้รับ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษา การรักษาพยาบาล และการมีงานทำ นอกจากนี้ ยังปรากฏว่า แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและผู้ลักลอบเข้าเมืองหลายราย เป็นพาหะนำโรคติดต่อบางชนิดมาสู่ชุมชนของประเทศไทยซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการมาตรการควบคุมโรคและเป็นภาระด้านงบประมาณในการดำเนินการ ขณะเดียวกัน ยังปรากฏบ่อยครั้งว่าแรงงานต่างด้าวมักก่ออาชญากรรมกับนายจ้างหรือผู้ประกอบการ และเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงต้องเร่งดำเนินการมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งในด้านการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนให้มีความพร้อมต่อการเผชิญสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ดำเนินการแก้ไขปัญหาลักลอบเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย โดยการพัฒนากระบวนการตรวจคนเข้าเมือง การสกัดกั้น การปราบปราม และการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลที่ยังไม่มีสถานภาพที่ชัดเจนให้สมดุลระหว่างสิทธิพื้นฐานกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

ภาคกลางมีความเข้มแข็งในด้านต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ การเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ มีความหลากหลายของการผลิตทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และมีความพร้อมทางภูมิศาสตร์ซึ่งเอื้อต่อการลงทุนและการส่งออก เป็นศูนย์กลางของการรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ มีการพัฒนาด้านคมนาคมและการขนส่งทั้งทางบกและอากาศทำให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงและกระจายสินค้าของภูมิภาค เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศ ซึ่งมีความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ขณะเดียวกัน ภาคกลางสามารถสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และอุตสาหกรรมเกษตร

มีการขอความร่วมมือกับต่างประเทศที่เกี่ยวเนื่องต่อการค้า การลงทุน ในขณะที่นโยบายรัฐบาลมุ่งเน้นและสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศ รวมถึงโครงการครัวไทยสู่ครัวโลก โครงการกรุงเทพเมืองแฟชั่น และสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) กลุ่มจังหวัดภาคกลางจึงมีศักยภาพที่จะเป็นช่องทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนสู่พม่า อินเดีย ตะวันออกกลาง และยุโรปในอนาคต และยังมีแหล่งพลังงานธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถกระจายต่อไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคอื่นได้

แม้ว่าภาคกลางจะได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในสัดส่วนสูง และมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคกลางยังปรากฏให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่องที่สำคัญได้แก่

2.2.1 ปัญหาด้านการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ภาพรวมของภาคกลาง พบว่าปัญหาด้านการพัฒนาที่สำคัญคือปัญหาด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ การบริหารจัดการ แรงงาน และสังคม

ด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ

- ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพไม่แน่นอนและขาดการบริหารจัดการที่ดี
- การแข่งขันทางการผลิตและการตลาดในสินค้าเกษตรและประมงสูง
- ปัญหาการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและนับวันจะเพิ่มพูนปัญหาที่หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น
- ปัญหาระบบนิเวศที่อุบัติน้อยอย่างกะทันหัน และความเสี่ยงจากการแปรปรวนของภูมิอากาศ
- ปัญหาที่ดินรกร้างในพื้นที่ต่ำซึ่งมีแนวโน้มกระจายเป็นวงกว้างขึ้น
- ปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดในหลายพื้นที่

ด้านเศรษฐกิจ

- ปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการผลิต การตลาด และการจัดส่งสินค้า
- ปัญหาการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมทางการค้าและบริการในสาขาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาการท่องเที่ยว

- มาตรการจัดเขตส่งเสริมการลงทุนของรัฐยังไม่เพียงพอที่จะดึงดูดนักลงทุน
- แนวโน้มการแข่งขันตัวของค่าเงินบาทอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและการท่องเที่ยว
- มาตรการกีดกันทางการค้าและความไม่แน่นอนของตลาดสินค้าเกษตรและ ตลาดส่งออก
- ปัญหาการค้าตามแนวชายแดน ซึ่งเชื่อมโยงกับสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์และ ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีการค้าและสินค้า
- การขาดการบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างจังหวัดที่เป็นรูปธรรม

ด้านการบริหารจัดการ

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่สอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและกลุ่ม จังหวัด
- การเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศยังไม่ครอบคลุมพื้นที่
- การคมนาคมยังไม่สมบูรณ์และขาดประสิทธิภาพ
- การเจริญเติบโตของเมืองยังขาดบูรณาการและขาดทิศทางที่ชัดเจน
- กฎระเบียบทางราชการไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

ด้านแรงงาน

- แรงงานไม่เพียงพอและขาดแรงงานที่มีคุณภาพ
- ต้นทุนค่าแรงงานในการผลิตสูงกว่าภูมิภาคอื่น
- การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างถิ่น/ ต่างจังหวัด เข้าสู่เมืองใหญ่
- ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน

ด้านสังคม

- ปัญหาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ปัญหาเสพติดที่กระจายในวงกว้าง แม้แต่ในสถานศึกษา
- ปัญหาด้านสุขภาพพลานามัยของประชาชน ตลอดจนการเข้าถึงการรับบริการด้านสาธารณสุขของรัฐ
- ปัญหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้สังคมก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ
- ปัญหาการระบาดของโรคที่อุบัติขึ้นใหม่ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคไข้หวัดนก
- ปัญหาการขาดทักษะและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของประชาชนในท้องถิ่น
- กระแสค่านิยมสินค้าต่างชาติมีแนวโน้มที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น
- การเมืองของประเทศเพื่อนบ้านไม่แน่นอน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบตามแนวชายแดน ตลอดจนการดำเนินมาตรการต่างๆ ที่ต้องมีการเจรจาหารือในระดับภูมิภาค อันส่งผลต่อเสถียรภาพการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความมั่นคง
- ปัญหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคม อันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน

2.2.2 ปัญหาด้านการวิจัย

แม้ว่าภาคกลางจะมีศักยภาพและความพร้อมด้านการวิจัยสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ แต่จากการวิเคราะห์ภาพรวมของภาคกลาง ยังพบว่าปัญหาด้านการวิจัยที่สำคัญในภาคกลาง คือ

- การขาดแคลนนักวิจัยที่มีคุณภาพในแต่ละสาขา
- การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยในแต่ละสาขาที่ไม่พอเพียงแก่การสร้างองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาเชิงรุก
- คุณภาพของผลงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ยังมีน้อย

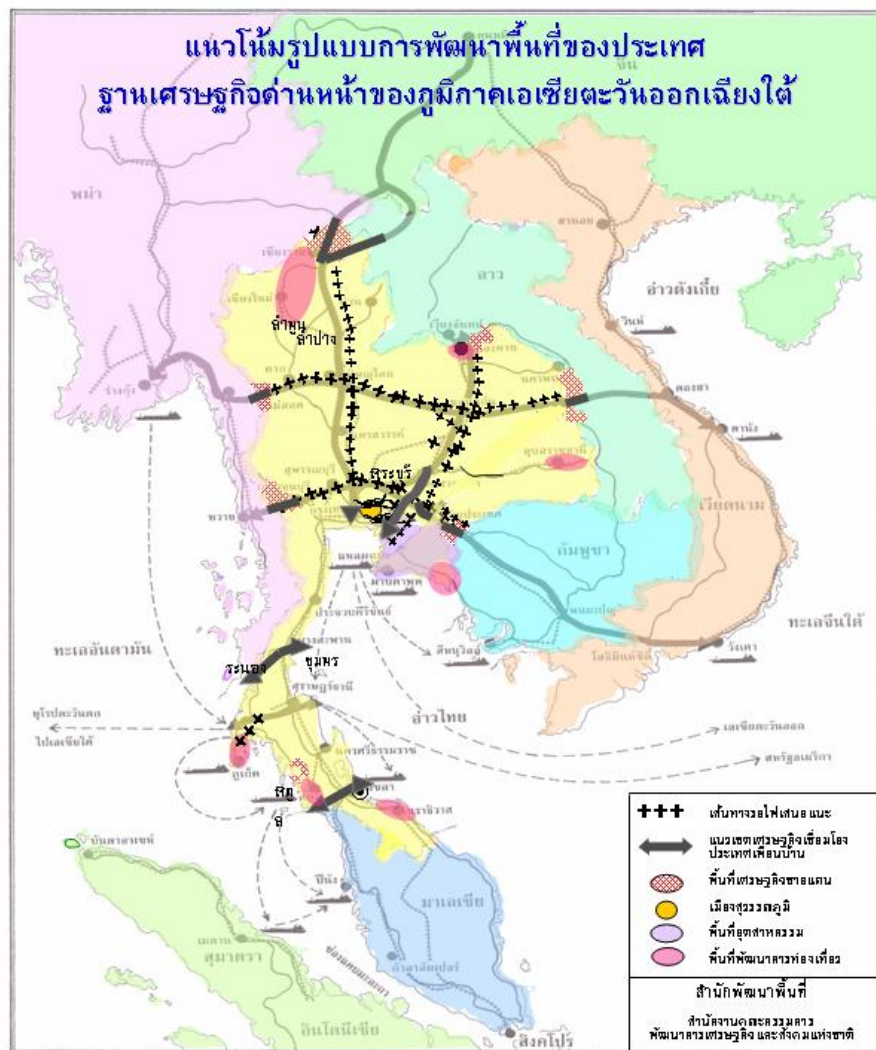
- ผลงานวิจัยที่นำไปสู่การได้รับสิทธิบัตรระดับสากล ตลอดจนอนุสิทธิบัตร ยังมีน้อย เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ และขาดกลไกการผลักดันเพื่อสร้างผลผลิตด้านทรัพย์สินทางปัญญาเชิงรุก
- วัฒนธรรมด้านการวิจัยยังมีอยู่เฉพาะสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการวิจัย ในขณะที่ระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังขาดทิศทางการดำเนินงานด้านการวิจัยระดับท้องถิ่นที่ชัดเจน และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยยังไม่พอเพียง
- การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนด้านการวิจัยยังมีน้อย
- กลไกกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวด้านการวิจัยในระดับท้องถิ่นและในภาคเอกชนยังมีอยู่อย่างจำกัด
- การเผยแพร่ผลงานในระดับนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการวิจัยยังมีน้อย เมื่อเทียบกับต่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานภาพด้านการวิจัยในภาพรวมของประเทศที่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- ผลงานวิจัยยังมีการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ในวงจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์ที่ตรงตามความต้องการของภาคเอกชนและสังคม
- การบูรณาการเรื่องงานวิจัยและการประสานงานเพื่อบูรณาการด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงานในกลุ่มจังหวัดยังดำเนินการได้จำกัด
- ฐานข้อมูลด้านการวิจัย การถ่ายทอดผลงานวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย แต่ละสาขา ตลอดจนปราชญ์ชาวบ้าน ในแต่ละจังหวัดและอนุภูมิภาค ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ไม่สามารถรวบรวมองค์ความรู้และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค

ภาคกลางเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุด รวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด โดยประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และยังมีเครือข่ายในกลุ่มจังหวัดรวม 6 อนุภูมิภาค คือ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 8 จังหวัด 2 อนุภูมิภาค ได้แก่ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี และชัยนาท กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 13 จังหวัด 3 อนุภูมิภาค ได้แก่ ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร

จะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก สระแก้ว และปราจีนบุรี และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 4 จังหวัด 1 อนุภูมิภาค ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด และในแต่ละอนุภูมิภาคได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายย่อยและมุ่งพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง สร้างจุดร่วมบนจุดต่างที่มีความหลากหลาย โดยมีกลไกการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นระบบราชการ ซึ่งมีความยืดหยุ่นน้อย และระบบความร่วมมือที่มีต้องอิงระบบราชการ ซึ่งกลุ่มจังหวัดต่างมีความตื่นตัวในการรองรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการปรับระบบการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาเครือข่ายดังกล่าวได้นำมาสู่การสร้างความร่วมมือในการผลิต การตลาด การขนส่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ในระดับท้องถิ่น ซึ่งยังต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะสร้างศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งของอนุภูมิภาค โดยมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันตามความเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของภาคกลางต่อไป

ภาพที่ 2 แนวโน้มรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ของประเทศ ฐานเศรษฐกิจด้านหน้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากภาคกลางมีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งฝั่งตะวันตกกับประเทศเมียนมาร์ เป็นระยะทางกว่า 440 กิโลเมตร และฝั่งตะวันออกกับประเทศกัมพูชา เป็นระยะทางยาวต่อเนื่อง ทั้งทางบกและทางทะเล ประกอบกับนโยบายการเมืองระหว่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เงื่อนไขและข้อจำกัดการพัฒนาต่างๆ ได้รับการปรับปรุงและแก้ไข เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาค อีกทั้งกระแสการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน ภูมิภาคเอเชีย-ยุโรป และบริบทของการลดอัตราภาษี (Free Trade Agreement, FTA) รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่การรวมตัวเป็นกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. 2558 และการดำเนินการภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization, WTO) ดังนั้น ภาคกลางจึงมุ่งตอบสนองยุทธศาสตร์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดยุทธศาสตร์เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการพัฒนาแนวเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้ทั้งสองฝั่งต่อเนื่องไปสู่ภูมิภาคอื่น และเป็นฐานเศรษฐกิจด้านหน้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากการที่ภาคกลางเป็นภาคที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ แต่มีความไม่สมดุลและยั่งยืน มีความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่สูง และส่งผลกระทบต่อสังคม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและสภาวะแวดล้อมค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ภาคกลางเป็นศูนย์กลางคมนาคม ศูนย์กลางการศึกษา พื้นที่เกษตรมีระบบชลประทานจำนวนมาก จึงเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของประเทศ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์ เพื่อรักษาเสถียรภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตร การบริการ การลงทุนให้มีความมั่นคงและเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แนวทางการพัฒนา มีแนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) อุตสาหกรรม

(1.1) รักษาฐานอุตสาหกรรมที่มีอยู่ให้ยั่งยืน เพื่อเป็นฐานอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการเตือนภัยและจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนข้างเคียง โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา และฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเข้าสู่การผลิตอาหาร Ready to cook และ Ready to eat ในพื้นที่กลุ่มภาคกลางตอนบน 2 (ชัยนาท

ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี) และกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาครสมุทรสงคราม) เพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ

(1.2) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมแหล่งอุตสาหกรรม โดยพัฒนารวมกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ขยายจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดสระบุรี เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่ที่จะโยกย้ายมาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้งสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมให้ขยายตัวเข้ามาในนิคมอุตสาหกรรม และจัดตั้งเขตหรือนิคมอุตสาหกรรมทั่วไปและเฉพาะประเภทโดยเฉพาะนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมพอกย้อมและพิมพ์ผ้าในภาคกลางด้านตะวันตก และสนับสนุนการลงทุนเขต/นิคมอุตสาหกรรมประมงครบวงจรและธุรกิจต่อเนื่องพร้อมสร้างท่าเรือประมงที่จังหวัดสมุทรสาคร

(1.3) พัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานโดยใช้เทคโนโลยีสะอาด (การออกแบบ Value Creation เทคโนโลยีสะอาด) โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ และสมุทรสาคร

(1.4) สนับสนุนด้านการตลาด เงินทุนและความรู้ในการบริหารจัดการแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและสร้างความเข้มแข็งให้แก่อุตสาหกรรม SMEs

(2) เกษตร

(2.1) พัฒนาและปรับปรุงฐานทรัพยากร และโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร โดยพัฒนาแหล่งน้ำ ดิน รักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ไว้ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภายใต้โครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อยุธยา และราชบุรี ลดใช้สารเคมีเพื่อผลิตสินค้าที่ปลอดภัยจากสารพิษ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น โรงปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน และเครื่องจักรกลทางการเกษตร เป็นต้น

(2.2) พัฒนาระบบการปลูกพืช การปศุสัตว์ และการประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนบน 2 ภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

(2.3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยสนับสนุน R&D ควบคุมภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาระบบมาตรฐานตรวจสอบรับรองคุณภาพ และส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร วัชพืช และพืชสมุนไพร

(2.4) สนับสนุนด้านการตลาด เงินทุน ความรู้ในการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มในพื้นที่ภาคกลางตอนบน และภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ พื้นที่จังหวัด ชัยนาท อ่างทอง สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี

(2.5) พัฒนาระบบการขนส่ง เก็บรักษา และรวบรวมผลผลิต โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นตลาดกลางสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาค ได้แก่ ตลาดกลางข้าวและพืชไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี และชัยนาท ตลาดกลางผักและผลไม้ จังหวัดปทุมธานี ราชบุรี และระยอง ตลาดสัตว์น้ำ จังหวัดสมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

(3) ท่องเที่ยว

(3.1) พัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการระดับนานาชาติ การกำหนดแนวทางการพัฒนาเฉพาะสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ เช่น หัวหิน พัทยา เกาะช้าง เป็นต้น

(3.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขีดความสามารถบริการ โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคุณภาพบริการ กิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการพัฒนาศูนย์สุขภาพระดับโลกที่บริเวณริมถนนของกรุงเทพฯ ระยอง หัวหิน และเพชรบุรี สนามกอล์ฟระดับโลกที่บริเวณพัทยา ระยอง นครนายก เพชรบุรี กาญจนบุรี ศูนย์การค้า พลอยสีระดับโลกที่จันทบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่เกาะช้าง และพุทธอุทยานแห่งโลกที่พุทธมณฑล พระปฐมเจดีย์ และการจัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวให้สนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันทั้งในและต่างประเทศ เช่น กลุ่มหาดทรายชายทะเล ได้แก่ เกาะช้าง-พัทยา-ชะอำ-หัวหิน-ปราณบุรี-บางสะพาน กลุ่มอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ป่าไม้ เช่น กาญจนบุรี-เพชรบุรี-ประจวบฯ และนครนายก-ปราจีนบุรี กลุ่มประวัติศาสตร์ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม อาทิ กาญจนบุรี-พระนครศรีอยุธยา-ลพบุรี-นครปฐม และเพชรบุรี-ราชบุรี-สุพรรณบุรี กลุ่มกีฬา กอล์ฟ อาทิ พัทยา ระยอง จันทบุรี กีฬาทางน้ำ อาทิ พัทยา หัวหิน ชะอำ

(4) การค้า การลงทุน และการบริการ

(4.1) พัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะการลงทุนสร้างห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain) และพัฒนาธุรกิจการค้ารูปแบบใหม่ และมุ่งลงทุนในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาวัตถุดิบและแรงงานราคาถูก

(4.2) รักษาตลาดเดิม และแสวงหาตลาดใหม่ โดยขยายบริการที่มีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น การบริการด้านการศึกษา สุขภาพ (โรงพยาบาล สปา) เป็นต้น โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง และเพชรบุรี ซึ่งเป็น

แหล่งรวมสถาบันการศึกษาและโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียง รวมทั้งเป็นแหล่งการแพทย์แผนไทยใช้สมุนไพรบำบัดรักษารักษาโรค มีการนวด อบ ประคบ ฟังเข็ม และมีการแปรรูปสมุนไพรไทยเป็นเวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง ที่กำลังเป็นที่นิยม และมีการส่งเสริมการขยายตลาดไปต่างประเทศ

(5) พัฒนาระบบ Logistics และ Infrastructures ให้มีประสิทธิภาพ

(5.1) พัฒนาระบบ Logistics และ Infrastructures ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานระดับนานาชาติโดยเน้นการพัฒนาระบบราง เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แหล่งอุตสาหกรรม และท่าเรือ โดยเฉพาะ พื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง และสระบุรี เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง อาทิ ปรับปรุงบริหารจัดการท่าเรือแหลมฉบัง ก่อสร้าง ICD ที่แก่งคอย จังหวัดสระบุรี และศึกษาระบบเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่งทางบกกับทางน้ำให้มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดให้ได้มาตรฐานเพื่อลดอุบัติเหตุการจราจรควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการจัดการการขนส่ง

(5.2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลการขนส่งให้สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญกับผู้ใช้บริการเส้นทางและข้อมูลอื่นที่จำเป็นต่อการใช้การขนส่งเพื่อการพัฒนาผลผลิตภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพคน สังคม และชุมชนให้มีคุณภาพ มีธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์ เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น

แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาการศึกษในพื้นที่ภาคกลาง โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(1.1) สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาประชากรไม่รู้หนังสือโดยควรให้ความสำคัญกับกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี กลุ่มภาคกลางตอนกลาง โดยเฉพาะจังหวัดสระแก้ว และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก โดยเฉพาะจังหวัดตราด

(1.2) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนในทุกกลุ่มจังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง

(1.3) สนับสนุนสถาบันอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ เช่น การต่อเรือ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมด้านอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร ปทุมธานี

พระนครศรีอยุธยา และควรสนับสนุนให้ประชากรในพื้นที่มีโอกาสเรียนต่อในระดับอาชีวะให้เพิ่มมากขึ้น

(1.4) เพิ่มพูนความรู้และทักษะฝีมือแรงงานก่อนและหลังทำงาน และการศึกษาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้น โดยพื้นที่ที่ควรให้ความสำคัญคือ ปริมณฑล และภาคตะวันออก

(1.5) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาเชิงพาณิชย์และสร้างประสบการณ์ให้กับบุคลากร โดยเน้นพื้นที่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี ราชบุรี

(2) พัฒนาสุขภาวะของประชาชน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(2.1) ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และภาคประชาสังคมในการสร้างวัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะการรักษาดูแลผู้ป่วยเอดส์ และการดูแลมารดาและทารก

(2.2) สนับสนุนงานอาสาสมัคร กลุ่มสุขภาพ เพื่อรณรงค์ป้องกันและปลูกจิตสำนึกเรื่องสุขภาพ รวมถึงการสร้างทางเลือกสุขภาพ โดยพื้นที่ภาคกลางควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับโรคเบาหวาน โรคที่เกี่ยวข้องระบบทางเดินอาหาร โรคระบบต่อมไร้ท่อ โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ

(2.3) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการสุขภาพโดยผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากล พร้อมทั้งเพิ่มอัตราบุคลากรทางการแพทย์ให้เหมาะสมกับสัดส่วนประชากรในพื้นที่ โดยเฉพาะบุคลากรด้าน ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ และพยาบาลเทคนิค

(3) เสริมสร้างความเข้มแข็งสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(3.1) เสริมสร้างความรู้ให้กับคนเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และจิตสำนึกของพลเมืองที่ดี

(3.2) เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ด้านรายได้ ที่อยู่อาศัย สุขภาพและระบบสวัสดิการชุมชน และสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชน

(3.3) เสริมสร้างกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว พร้อมทั้งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมแก่กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

(3.4) เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเพิ่มศักยภาพในการดูแลความปลอดภัยในเขตพื้นที่เมืองใหญ่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ชลบุรี ระยอง นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรปราการ เป็นต้น พร้อมทั้งหามาตรการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ของตนเอง

(3.5) เสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมโดยสนับสนุนกระบวนการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาธารณชน เพื่อให้สาธารณชนได้ตระหนักถึงความสงบสุขและความมั่นคงของชาติ

(4) พัฒนาศักยภาพของชุมชน และท้องถิ่น โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(4.1) สนับสนุนการสร้างระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร

(4.2) สนับสนุนสถาบันการศึกษาในพื้นที่การจัดทำศูนย์ข้อมูลด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพท้องถิ่น

(4.3) สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศ

เป้าประสงค์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ

แนวทางการพัฒนา

(1) เร่งแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเลอ่าวไทย โดยเฉพาะพื้นที่สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา ระยอง และเพชรบุรี บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ควบคุมการกัดเซาะชายฝั่ง

(2) ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาเมืองและชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชนบท โดยการรณรงค์การลดขยะมูลฝอยทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่และการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การปรับปรุงและขยายระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน การเตือนภัยจากมลพิษต่าง ๆ เช่น อากาศ ขยะอันตราย เป็นต้น โดยเน้นจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี และส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรณรงค์ปลูกจิตสำนึก และเปิดโอกาสให้ประชาชน

มีส่วนร่วมในการพัฒนา/บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร และให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้ความรู้

(4) อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ โดยกำหนดการใช้ที่ดิน ตามศักยภาพและความเหมาะสม พื้นฟูป่าชายเลน และบริหารจัดการระบบจัดสรรน้ำเป็นระบบ อย่างบูรณาการ และฟื้นฟูคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเน้นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง คือบริเวณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี รวมทั้งแม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำบางปะกง จังหวัด ฉะเชิงเทรา เน้นการบริหารจัดการน้ำดีเจือจางน้ำเสียและน้ำเค็มให้เหมาะสม

(5) เตรียมการรองรับการแก้ปัญหาอันเนื่องจากภัยพิบัติ โดยเฉพาะอุทกภัยในเขต พื้นที่จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี สมุทรสาคร และจันทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ภัยแล้ง โดยเฉพาะจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี ชลบุรี ระยอง สระแก้ว ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นพื้นที่เกิดภัยแล้งซ้ำซาก ดินถล่ม ในเขตพื้นที่อำเภอ ปากท่อ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค อำเภอเมือง จังหวัด กาญจนบุรี อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอสอยดาว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี และ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนตามแนว เส้นทางเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก

เป้าประสงค์ เพื่อเป็นประตูการค้าเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ โดยมี พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาการค้าชายแดนดังนี้ กาญจนบุรี-ทวาย (พม่า) บางสะพาน-บกเปียน (พม่า) สระแก้ว-ปอยเปต (กัมพูชา) ตราด-เกาะกง (กัมพูชา)

แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจ ตะวันออก-ตะวันตก ได้แก่ เชื่อมโยงทวาย (พม่า) ทางจังหวัดกาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-อ่างทอง-พระนครศรีอยุธยา-นครนายก-ปราจีนบุรี-สระแก้ว เชื่อมโยงไปสู่พนมเปญ (กัมพูชา) และวังเตา (เวียดนาม) แนวเส้นทางเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ จากแหลมฉบังไปยังนครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย ข้ามสะพานแม่น้ำโขงไปยังเวียงจันทน์-สิบสองปันนา (จีนตอนใต้) และพระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี เชื่อมโยงไปยังพิษณุโลก-อุตรดิตถ์-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย-แม่สาย ไปคุนหมิง(จีนตอนใต้)

(2) ปรับปรุงกฎระเบียบและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุนร่วมกันเพื่อสร้าง แรงจูงใจในการย้ายฐานการปลูกพืชเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม (SMEs) ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

(3) ยกกระต๊มมาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เช่น One Stop Service บริเวณจุดผ่านแดนคลองลึก จังหวัดสระแก้ว บ้านแหลม บ้านผักกาด จังหวัด จันทบุรี และบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราด

(4) สนับสนุนให้เกิดการสร้างแหล่งงานในพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยกับประเทศ เพื่อนบ้าน เช่น Contract Farming การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม การจัดตั้งโรงงานบริเวณพื้นที่ ชายแดน เร่งรัดการดำเนินการตามข้อตกลงร่วมกันในการนำเข้าแรงงานระหว่างภาครัฐกับรัฐให้มี ผลทางปฏิบัติ พิจารณาอัตราค่าจ้างแรงงานต่างด้าวให้เหมาะสมและเอื้อต่อการลงทุนของ ผู้ประกอบการ ตลอดจนให้มีการฝึกอบรมแรงงานต่างด้าว

(5) ส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ชายแดน ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราด และประจวบคีรีขันธ์ โดยฝึกอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ระเบียบการค้า การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งฝึกอบรมด้านภาษา และ IT

(6) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยพัฒนา อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเดิมและใหม่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และ การพัฒนาเส้นทางแนวตะเข็บชายแดน

(7) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านประเพณี วัฒนธรรม การกีฬา และความร่วมมือทางวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บริหารจัดการพัฒนาพื้นที่เมืองและชนบทอย่างมีส่วนร่วมและ
เกื้อกูลกัน

เป้าประสงค์ เพื่อให้มีการจัดระเบียบรูปแบบการพัฒนาเมืองและชุมชนได้สอดคล้อง กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและความต้องการของชุมชน

แนวทางการพัฒนา

(1) สนับสนุนให้มีการจัดทำผังเมืองระดับจังหวัดโดยท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับผังเมืองที่วางไว้โดยเน้นเมืองที่มี การขยายตัวของอุตสาหกรรมได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี และระยอง

(2) ส่งเสริมการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และชุมชน โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อความต้องการ การป้องกันน้ำท่วม การแก้ไขปัญหามลพิษ ในพื้นที่ชานเมืองพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ ชลบุรี ชัยนาท อ่างทอง สุพรรณบุรี และจันทบุรี

(3) สนับสนุนความรู้ทางวิชาการและเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง โดยเน้นท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ชนบท และพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อชีวิตการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

(4) สนับสนุนให้ท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ชนบท วางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเตรียมการรองรับการพัฒนาที่ขยายตัวจากพื้นที่เมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร นิคมอุตสาหกรรมใหม่ โดยเน้นพื้นที่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

(5) สนับสนุนกระบวนการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ของภาครัฐ

(6) การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับภาค และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากผลการพัฒนาในพื้นที่ โดยเน้นกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร อุตสาหกรรมบริเวณจังหวัดระยอง และชลบุรี โดยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทั้งรัฐ เอกชน ท้องถิ่น ประชาคม ชุมชนที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

บริบทและศักยภาพการวิจัยของภาคกลาง

ภาคกลางเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและการกำหนดนโยบายด้านการวิจัยของชาติ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นหน่วยงานกลางในการวางนโยบายและแผนงานวิจัยส่วนรวม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 โดยมุ่งดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นอกเหนือจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติแล้ว ยังมีหน่วยงานของรัฐในภาคกลางที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายด้านการวิจัยและการสนับสนุนด้านการวิจัย เพื่อสนองนโยบายวิจัยตามทิศทางการพัฒนาประเทศ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) เป็นต้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่สนับสนุนกระบวนการสร้างความรู้ สร้างนักวิจัยและสร้างระบบการวิจัย เพื่อตอบคำถามและเสนอทางเลือกให้ สังคม ซึ่งครอบคลุมทั้งในระบบเศรษฐกิจภาคดั้งเดิมและสมัยใหม่ โดยใช้จุดเด่นด้านการบริหารการวิจัย เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศด้วยการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัยเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายการยกระดับความรู้ของสังคม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและการพัฒนาที่สัมพันธ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ สกว. ยังมีสำนักงานในภูมิภาคเพื่อทำหน้าที่ประสานงานด้วย

สำหรับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. 2534 โดยดำเนินการวิจัยและพัฒนา พร้อมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนและเพิ่มสมรรถภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ทั้งในภาครัฐบาล ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ จะครอบคลุมถึงการจัดการโครงการลงทุนและโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อให้ได้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม และเพื่อเกื้อกูลการสร้างเสริมสมรรถนะทางเทคโนโลยีของประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ รวมทั้งการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนด้วย โดยมีกองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นกองทุนรองรับการดำเนินงาน สวทช. เป็นหน่วยงานที่มีการทำวิจัยเอง โดยมีศูนย์ที่รับผิดชอบการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเฉพาะทาง ได้แก่ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ และยังสนับสนุนให้หน่วยงานร่วมเป็นเครือข่ายดำเนินงาน พร้อมกับจัดตั้งสถาบันเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษา เพื่อให้เป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellence Center) กระจายอยู่ทั่วประเทศ 37 แห่ง อีกทั้งยังมีการจัดตั้ง “อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย (Thailand Science Park)” ตั้งอยู่ ณ จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นศูนย์กลางทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรองรับบริษัทเอกชนที่ร่วมดำเนินการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) นั้น เป็นหน่วยงานใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเล็งเห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ริเริ่มให้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2551 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 125 ตอนที่ 33 ก เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551) ขึ้นเป็นกฎหมายพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเป็นฐานสำหรับการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับชาติ ให้มีความต่อเนื่อง และกำหนดกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน ทั้งในด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นในระดับสากลได้มากขึ้น

ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้กล่าว ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (วทน.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ประธานกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นกรรมการ และมีปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเลขานุการเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศให้ชัดเจน ให้มีการจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมสนับสนุน ผลักดันการดำเนินงานตามนโยบายและแผน และติดตามประเมินผลการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ในเชิงปฏิบัติ ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่มีความได้เปรียบกว่าทุกภูมิภาคของประเทศในด้านศักยภาพและความพร้อมทางการวิจัย โดยเป็นศูนย์กลางทางวิชาการทุกระดับทั้งวิชาการขั้นพื้นฐานและวิชาการขั้นสูง ในทุกสาขา ทั้งนี้ เนื่องจากภาคกลางและกรุงเทพมหานครเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นมหาวิทยาลัยรับจำกัดจำนวน และรับไม่จำกัดจำนวน ตลอดจนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาวิทยาลัยราชชมงคล วิทยาลัย สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชน สถาบันที่จัด

การศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งสังกัดหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของต่างประเทศมากที่สุด

สถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง	จำนวนสถาบัน
มหาวิทยาลัยของรัฐที่รับจำกัดจำนวน	15
มหาวิทยาลัยของรัฐที่รับไม่จำกัดจำนวน	2
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	16
มหาวิทยาลัยราชมนคล	6
มหาวิทยาลัยเอกชน	12
วิทยาลัยชุมชน	3
วิทยาลัยเอกชน	12
รวมทั้งสิ้น	66

ตารางที่ 1 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่งมีภารกิจหลักที่สำคัญ นอกเหนือจากการสอนแล้ว คือการค้นคว้าวิจัย เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการเรียนการสอน และพัฒนาประเทศ ผลงานวิจัยที่เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ที่ผลิตขึ้นในแต่ละปีมีเป็นจำนวนมาก และครอบคลุมทุกสาขา นอกจากนี้ แต่ละสถาบันอุดมศึกษาต่างมีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในต่างประเทศอย่างกว้างขวาง ทั่วทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการวิจัย แลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อเสริมสร้างทักษะในการศึกษาวิจัยขั้นสูง และผลิตผลงานวิจัยร่วมกัน สถาบันอุดมศึกษาจึงมีการพัฒนาความเข้มแข็งด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

นอกเหนือจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว ภาคกลางยังเป็นที่ตั้งของสถาบันวิชาการในสังกัดของกระทรวงต่างๆ ที่มีการกิจด้านการค้นคว้าวิจัยด้วย ได้แก่ สถาบันหรือหน่วยงานด้านการวิจัยในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพลังงาน ตลอดจนหน่วยงานที่ไม่เป็นส่วนราชการ หน่วยงานที่เป็นองค์การมหาชน และหน่วยงานที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละกระทรวงมีหน่วยงานในภูมิภาคกระจายอยู่ทุกจังหวัด

ขณะเดียวกัน ยังมีหน่วยงานภาคเอกชน ทั้งเอกชนภายในประเทศและเอกชนจากต่างประเทศ ที่ดำเนินการกิจด้านการศึกษาวิจัยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร อันได้แก่ บริษัทผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช บริษัทผู้ผลิตพันธุ์สัตว์และสัตว์น้ำ บริษัทผู้ผลิตปุ๋ยและสารเคมีเกษตร บริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ บริษัทผู้ผลิตเครื่องมือเครื่องทุ่นแรงและเครื่องจักรกลเกษตร บริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ทางชีวภาพ บริษัทผู้ผลิตอาหารและเครื่องดื่ม บริษัทผู้ผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร บริษัทด้านอุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น เช่นเดียวกับหน่วยงานภาคเอกชนที่ดำเนินการกิจในการศึกษาวิจัยด้านพลังงาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งทอ ด้านยานยนต์ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ซึ่งภาคเอกชนดังกล่าวมีการขยายตัวด้านการวิจัยมากขึ้น เนื่องจากมาตรการภาครัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการทำการวิจัยมากขึ้น โดยเฉพาะมาตรการทางภาษีที่ให้ภาคเอกชนได้รับการยกเว้นภาษี หรือสามารถหักค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการวิจัย อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการลงทุนด้านการวิจัย ซึ่งกลไกต่างๆ ได้สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนเพื่อการวิจัยมากขึ้น อันเป็นการเสริมการลงทุนด้านการวิจัยจากภาครัฐที่สามารถทำได้จำกัด เนื่องจากอุปสรรคด้านงบประมาณ

นอกเหนือจากนี้ ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organization, NGO) หรือมูลนิธิซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ดำเนินการศึกษาวิจัย โดยมักเน้นการศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ซึ่งในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ หรือพื้นที่ซึ่งมีความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม มักปรากฏว่ามีองค์กรพัฒนาเอกชนและมูลนิธิต่างๆ ให้ความสนใจศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงของ

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ควบคู่กับการศึกษาผลกระทบด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการนำเสนอข้อคิดเห็นต่อสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการต่อไป

ในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการวิจัย สถาบันทางวิชาการต่างๆ ดังกล่าว มีความพร้อมในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ สถาบันทางวิชาการที่แต่ละหน่วยงานมีความร่วมมืออยู่ และจากภาคเอกชน บางสถาบันมีเครื่องมือและอุปกรณ์การวิจัยขั้นสูง มีมาตรฐานระดับสากล เป็นที่เชื่อถือและยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการแสดงศักยภาพและความพร้อมของประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวิทยาการต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับกระแสความต้องการข้อมูลเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ไขปัญหาเร่งด่วนหลายประการ อาทิ ปัญหาไข้หวัดนก ปัญหาภูมิคุ้มกันและระบบทางเดินหายใจบกพร่อง ปัญหาการตกค้างของสารพิษและโลหะหนัก ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านความปลอดภัยของอาหาร ปัญหาด้านการใช้วิทยาการทางเทคโนโลยีชีวภาพ ปัญหาภาวะโลกร้อน เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งสร้างความพร้อมด้านการวิจัย รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย แต่เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด ทำให้การพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านวิจัยในส่วนกลางและในกลุ่มจังหวัดภาคกลางมักเป็นไปใน “เชิงตั้งรับ” มากกว่า “เชิงรุก”

ด้านบุคลากรการวิจัย ภาคกลางมีทรัพยากรบุคคลที่เป็นคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการที่ทำหน้าที่วิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และชำนาญงานในการวิจัยแขนงต่างๆ มากกว่าภูมิภาคอื่น โดยมีบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกมากที่สุด ขณะเดียวกัน บุคลากรการวิจัยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ยังได้สร้างผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับนานาชาติ สามารถนำผลงานวิจัยไปสร้างมูลค่าเพิ่ม และก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการพัฒนาวิทยาการด้านต่างๆ เพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างสังคมแห่งความผาสุก ทรัพยากรบุคคลดังกล่าว ได้มีกลไกการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ โดยผ่านกระบวนการสนับสนุนจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุนการศึกษาซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน “ทุนอานันทมหิดล” ซึ่งมีบุคคลต่างๆ ได้รับพระราชทานทุนให้ไปศึกษาต่อในระดับสูงและกลับมาปฏิบัติงานเป็นทรัพยากรบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์ด้านการวิจัยสาขาต่างๆ ให้กับประเทศ ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการผลิตนักวิจัย โดยผ่านการสนับสนุนต่างๆ ได้แก่ การสนับสนุนทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของรัฐบาลและกระทรวงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทุนการศึกษาและวิจัยขั้นสูงภายใต้โครงการ “กาญจนาภิเษก” ที่มุ่งผลิตนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้ง โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2555 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้เสนอขอรับงบประมาณจากรัฐบาลในวงเงิน 12,200 ล้านบาท โดยกระจายใน

สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ 9 แห่งที่ได้รับการคัดเลือกเป็น “มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ” และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ อีก 69 แห่ง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศเพื่อผลิตนักวิจัยและสร้างเครือข่ายการวิจัยสาขาต่าง ๆ ด้วย เช่น รัฐบาลสาธารณรัฐฝรั่งเศส รัฐบาลญี่ปุ่น รัฐบาลออสเตรเลีย รัฐบาลสหรัฐอเมริกา รัฐบาลแห่งสหพันธรัฐเยอรมัน และสหภาพยุโรป เป็นต้น

กล่าวได้ว่า ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่มี “คลังปัญญา” พร้อมที่สุดและมีศักยภาพสูงสุด โดยศักยภาพทางการวิจัยของกลุ่มจังหวัดภาคกลางมีความพร้อมทั้งด้านสถาบันการศึกษาชั้นสูง สถาบันวิชาการเฉพาะทาง หน่วยงานวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ห้องปฏิบัติการวิจัยที่ทันสมัยและมีบุคลากรการวิจัยที่มีจำนวนมากทุกภูมิภาค อีกทั้งยังมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และยังมีเครือข่ายการวิจัยภายในและระหว่างกลุ่มจังหวัด ตลอดจนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยที่เข้มแข็งด้วย

บทที่ 4

หลักการ แนวคิด และกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์

การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง

การจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง มีหลักการจัดทำ ที่ให้เกิดความต่อเนื่องจากนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554) ที่สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบ แนวคิดบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การ พัฒนาภูมิภาคและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับทิศทางของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยคาดหวังว่าจะส่งผลให้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การวิจัยในระดับภูมิภาคก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ผลงานวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับความต้องการผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรและงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาภูมิภาค อันจะ ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

ในการพัฒนายุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลางนั้น ดำเนินการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในพื้นที่ ตามขั้นตอน ต่างๆ ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การเตรียมการ (Project Setup) เป็นการประสานการดำเนินงาน และเตรียมการในด้านต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ การวิจัยในภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่ครอบคลุมภาพรวมของภูมิภาค

ขั้นตอนที่ 2 : การวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT Analysis) เป็นการศึกษา วิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ของแต่ละจังหวัดและอนุภูมิภาค เพื่อประมวลและจัดทำเป็นภาพรวมของแต่ละภูมิภาค และ พิจารณาความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 : การจัดทำวิสัยทัศน์การวิจัย (Vision) พันธกิจการวิจัย (Mission) ประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัย (Research Strategic Issues) และเป้าประสงค์การวิจัย (Research Goals) เป็นการดำเนินการโดยให้ทุกฝ่ายในภูมิภาคมีส่วนร่วม โดยสร้างความเข้าใจในคำจำกัดความ ต่าง ๆ ให้สอดคล้องและตรงกัน คือ

วิสัยทัศน์การวิจัย (Vision) เป็นการกำหนดสภาพด้านการวิจัยที่ภูมิภาค ต้องการจะเป็นในอนาคต ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด โดยสะท้อนถึงความมุ่งมั่นเกี่ยวกับทิศทางและจุดยืนที่ต้องการผลักดันให้เกิดขึ้นเป็นจุดหมายปลายทางร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

พันธกิจการวิจัย (Mission) เป็นการกำหนดภารกิจหรือบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ที่ภูมิภาคมุ่งดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์การวิจัยที่กำหนดไว้

เป้าประสงค์การวิจัย (Research Goals) เป็นการกำหนดเป้าหมายการวิจัย เพื่อให้ภูมิภาคได้บรรลุถึงวิสัยทัศน์การวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความต้องการผลงานวิจัยของพื้นที่ ภาคเอกชน และภาครัฐ ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค นโยบายของรัฐบาล ตลอดจนทิศทางการพัฒนาประเทศ

ขั้นตอนที่ 4 : การกำหนดกลยุทธ์การวิจัย (Research Strategies) เป็นการกำหนดแนวคิดหรือวิธีการอันบ่งบอกถึงลักษณะการเคลื่อนตัวของภูมิภาคที่จะก้าวไปสู่เป้าหมายการวิจัยที่ต้องการในอนาคตได้อย่างไร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกับต้องการของพื้นที่ ภาคเอกชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค นโยบายของรัฐบาล ตลอดจนศักยภาพของภูมิภาค

ขั้นตอนที่ 5 : การกำหนดแผนงานวิจัย (Research Plan) เป็นการนำประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยที่ภูมิภาคให้ความสำคัญไปสู่การปฏิบัติในรูปของแผนงานวิจัย ซึ่งเป็นแผนงานที่มีความสัมพันธ์หรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดองค์รวม (Holistic Ideology) เป็นการวิจัยที่ครอบคลุมการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ การวิจัยขั้นทดลองที่มีความเป็นสหสาขาวิชาการ (Multidiscipline) บูรณาการ (Integrated) และครบวงจร (Complete Set) โดยมีเป้าหมายสุดท้ายที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ แผนงานวิจัยดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ภาคเอกชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค นโยบายของรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง จังหวัด และกลุ่มจังหวัด รวมทั้งหน้าที่ของหน่วยงาน ตลอดจนศักยภาพของภูมิภาค ขณะเดียวกัน ยังมุ่งหมายให้เป็นแผนงานวิจัยที่ก่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ หรือคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม สามารถเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และ/หรือระดับนานาชาติ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคเอกชนและภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยของภูมิภาคดังกล่าว จะนำไปสู่การพัฒนาโจทย์การวิจัยที่สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาคและการพัฒนาประเทศ สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเร่งด่วน โดยในภูมิภาคได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการประชุมระดมความคิดเกี่ยวกับกรอบแนวทางการวิจัยในปี พ.ศ. 2555-2559 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2553 ณ กรุงเทพมหานคร การประชุมระดมความคิดเพื่อการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคกลาง แบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ 1 เมื่อ

วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2553 ณ กรุงเทพมหานคร การประชุมระดมความคิดเพื่อการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคกลาง แบบมีส่วนร่วม (ครั้งที่ 2) เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ณ จังหวัดกาญจนบุรี และการประชุมระดมความคิดเพื่อการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคกลาง แบบมีส่วนร่วม (ภาคเอกชน) เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมีการประชุมปรึกษาหารือร่างยุทธศาสตร์การวิจัยของภูมิภาค เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ณ จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจนสามารถจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลางฉบับนี้

บทที่ 5

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง

5.1 วิสัยทัศน์ด้านการวิจัย

ในยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลางนี้ ได้ดำเนินการกำหนด วิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลางขึ้น โดยพิจารณาถึงวิสัยทัศน์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้แนวทางการดำเนินการกิจด้านการวิจัยในภาคกลางนั้นมีความชัดเจน สามารถนำ ผลงานวิจัยและองค์ความรู้ที่ได้ไปดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค แผนปฏิบัติราชการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนความต้องการของภาคเอกชน ท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งแต่ละกลุ่มจังหวัด ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดไว้ ประกอบด้วย

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน กลุ่มที่ 1 (นนทบุรี อยุธยา ปทุมธานี และ อ่างทอง)

“เป็นแหล่งสร้างสรรค์และนำองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรมเพื่อ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจควบคู่กับการเป็นศูนย์เชื่อมโยงการคมนาคม เพื่อกระจายสินค้าและ บริการสู่ทุกภูมิภาค”

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน กลุ่มที่ 2 (ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี และสระบุรี)

“เป็นแหล่งผลิตและรวบรวมสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมวัสดุ ก่อสร้าง มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นศูนย์บริการคมนาคมทางบกที่ได้มาตรฐาน บนพื้นฐานคุณภาพชีวิต ที่ดีอย่างยั่งยืน”

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่มที่ 1 (ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม และ กาญจนบุรี)

“มุ่งเป็นฐานการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมสู่ชายแดนด้าน ตะวันตกนานาชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คุณภาพชีวิต และการพัฒนาที่ยั่งยืน”

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่มที่ 2 (สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์)

“เป็นกลุ่มจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปสินค้าประมงและเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญสู่ภาคใต้ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ ยั่งยืน”

กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง กลุ่มที่ 3 (ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี)

“แหล่งรองรับการขยายตัวของเมืองหลวงและสนามบินสุวรรณภูมิ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแพทย์แผนไทย ศูนย์กลาง Logistics เชื่อมโยงเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก เปิดประตูสู่อินโดจีน”

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ระยอง จันทบุรี ชลบุรี ตราด)

“เป็นผู้นำการลงทุนด้านอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกผลไม้ควบคู่ไปกับการเป็นดินแดนแห่งความหลากหลายของการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ (หมิ่นโรงนา ล้านรอยยิ้ม อิ่มทั่วหล้า คำทั่วโลก)”

จากวิสัยทัศน์ของแต่ละกลุ่มจังหวัดในภาคกลาง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของท้องถิ่นที่จะพัฒนาไปสู่ทิศทางต่างๆ ตามที่ได้มีความเห็นพ้องต้องกัน และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน และแต่ละกลุ่มจังหวัดยังมีศักยภาพและความพร้อมที่จะร่วมขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

เมื่อนำภาพรวมของวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมาระดมความคิด และสร้างความเข้าใจร่วมกัน จึงนำมาสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลาง เพื่อแสดงถึงสภาพด้านการวิจัยที่ภาคกลางต้องการจะเป็นในอนาคต ตามห่วงระยะเวลาที่กำหนด อันสะท้อนถึงความมุ่งมั่นเกี่ยวกับทิศทางและจุดยืนที่ต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น เป็นจุดหมายปลายทางร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

“สร้างและนำองค์ความรู้ไปสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้เป็นภูมิภาคที่น่าอยู่และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน”

5.2 พันธกิจด้านการวิจัย

ภาคกลางมีการกำหนดพันธกิจของกลุ่มจังหวัด ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นพันธกิจด้านการวิจัยที่ภาคกลางจะดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

“ศึกษาค้นคว้าวิจัยในทุกกระดับ โดยใช้ทรัพยากรร่วม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยในท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม และเสริมคุณค่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง บนฐานความรู้อย่างแท้จริง”

5.3 เป้าประสงค์ด้านการวิจัย

เป้าหมายด้านการวิจัยของภาคกลางเกิดจากการกำหนดเป้าหมายการวิจัยในระดับวิสัยทัศน์ของภูมิภาค ซึ่งมุ่งแสดงเป้าหมายที่กลุ่มจังหวัดดำเนินการให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่ได้

ตั้งไว้ คือการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้เป็นภูมิภาคที่น่าอยู่และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.4 ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง มุ่งให้เชื่อมโยงกับ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2554)” โดยกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 รวม 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 28 กลยุทธ์การวิจัย ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การสร้างความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ และการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ โดยอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัย รวม 10 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. การวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และสร้างสรรค์งานศิลป์ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคอุบัติใหม่ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข
2. การวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ
3. การวิจัยเกี่ยวกับการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี
4. การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคอุบัติใหม่
5. การวิจัยเกี่ยวกับการพึ่งตนเองด้านสุขภาพและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย
6. การวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ
7. การวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาและการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการคุ้มครองภูมิปัญญา
2. การวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 พัฒนาศักยภาพทางการกีฬา ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการกีฬาเพื่อการพัฒนาสังคม
2. การวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การกีฬา

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 พัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และการบริหารรัฐกิจ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน
2. การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมของประเทศ และกระบวนการยุติธรรมทางเลือก
3. การวิจัยเกี่ยวกับการมีคุณธรรมและจริยธรรมและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม
4. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการต่อต้านและป้องกันการทุจริตและการประพัตติมิชอบของภาคราชการและภาคเอกชน
5. การวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการและการบริหารรัฐกิจที่มีประสิทธิภาพ
6. การวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ
7. การพัฒนาองค์กรภาคเอกชนและการสนับสนุนภาครัฐ

8. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และการพัฒนาต้นแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม

9. กระบวนการยุติธรรมทางเลือกเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศ

10. การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเพื่อการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 จัดการปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาผู้มีอิทธิพล ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายบริหารจัดการปัญหาอาชญากรรม
2. การวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล โดยใช้มาตรการทางสังคมและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 ส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่น กระบวนการและกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และ การพัฒนาระเบียบชุมชนและสวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต
2. การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการออมและการสร้างหลักประกันรายได้ตลอดจนความมั่นคงในครัวเรือน
3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการและผู้สูงอายุ
4. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านประชาสังคม และการจัดการความรู้เพื่อจัดความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม
5. การวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมของสังคมไทย
6. การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าบริการทางเพศ
7. การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการว่างงาน ตลอดจนการจัดการงานและอาชีพ
8. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของแรงงานในสาขาต่างๆ
9. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการองค์กรของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ และบูรณาการการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงในประเทศ

2. การวิจัยเกี่ยวกับหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” คุณภาพชีวิตและสังคมและการสร้างความสมานฉันท์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนและในประเทศ

3. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและผลกระทบอันเนื่องมาจากผู้ลี้ภัยเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว และแรงงานต่างถิ่น

4. ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5. แนวทางการจัดระบบและควบคุมแรงงานต่างด้าว

6. การแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นจากแรงงานต่างด้าว

7. การจัดการศึกษาของบุตรหลานแรงงานต่างด้าว

8. การวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและประสิทธิภาพงานการข่าวและการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ

9. การวิจัยเกี่ยวกับการยืดอายุการใช้งาน การผลิตและสร้างชิ้นส่วนอะไหล่ ยุทโธปกรณ์ทดแทนการจัดหาจากต่างประเทศ

10. การวิจัยเกี่ยวกับหลักการและหลักนิยามเพื่อการใช้กำลังในการรักษาความมั่นคงและป้องกันประเทศในสถานการณ์ต่างๆ

11. การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแสนยานุภาพด้านต่างๆ ของประเทศ

12. การวิจัยเกี่ยวกับการดูแลรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยทางบก ทางทะเล และทางอากาศ

13. การวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคง

14. การวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายเพื่อการปกป้องและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางบกและทางทะเล และเพื่อรองรับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ทางบกและทะเล

15. การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและการดำเนินการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งจากการประกาศเขตพื้นที่เสื่อมโทรมหรือทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 10 ปฏิรูปการเมืองไทยให้มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อวางระบบการบริหารประเทศให้มีเสถียรภาพ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ในแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2. การเสริมสร้างความสมานฉันท์และความปรองดองแห่งชาติ

3. รูปแบบการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความคิดแตกต่างกันอย่างสร้างสรรค์

4. แนวทางการปฏิรูปประเทศไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ซึ่งครอบคลุมการสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและประมง รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและการบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งสัมพันธ์ภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยดำเนินการบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัย รวม 9 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 สร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและประมง และการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและการพึ่งพาตนเองของสินค้าเกษตรและประมง ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง
2. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับปศุสัตว์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง
3. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับประมงและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง
4. การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรและประมง
5. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรและประมง
6. การวิจัยและพัฒนาศักยภาพสินค้าเกษตรและสินค้า OTOP
7. การวิจัยเกี่ยวกับการผลิตอาหารปลอดภัย
8. การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการลดสารเคมีในผลผลิตการเกษตร
9. การวิจัยเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
10. การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรและประมง และผลกระทบจากนโยบายมาตรการทางภาษีและการกีดกันทางการค้า
11. แนวทางการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรและประมง
12. การวางแผนและการปรับปรุงระบบการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรและประมงให้มีประสิทธิภาพ

13. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบชลประทานที่เหมาะสมในพื้นที่และการใช้น้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการผลิตทางการเกษตรและประมง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 พัฒนาศักยภาพความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ
3. การวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของท้องถิ่น
4. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการการผลิตและการตลาดสินค้าในระดับชุมชนที่เหมาะสม โดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. มาตรฐานอาหารไทยและการพัฒนาธุรกิจอาหารไทยที่มีคุณภาพสู่สากล

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมเป้าหมาย
2. การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรม
3. การพัฒนาศักยภาพการลงทุนภาคอุตสาหกรรม เพื่อการประกอบการที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
4. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวัตถุดิบในประเทศและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาด
5. การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพด้านอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ
6. การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพเครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการทางเกษตรสำหรับประเทศไทย
7. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและการสร้างตลาดภายในประเทศ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย แผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
2. การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
5. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

6. การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการพัฒนาตลาดท่องเที่ยวใน
อนาคต

7. การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในกลุ่มจังหวัด

กลยุทธ์การวิจัยที่ 5 พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพและพลังงาน
ทางเลือกอื่น ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพ
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทางเลือกอื่น
3. การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและการประหยัดการใช้พลังงานประเภท
ต่างๆ แบบมีส่วนร่วม

4. การวิจัยเกี่ยวกับพลังงานทดแทนในภาคการขนส่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ
ลดต้นทุนการขนส่งทุกประเภท

5. การวิจัยเพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำและความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate
Social Responsibility) เพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินธุรกิจในอนาคต

กลยุทธ์การวิจัยที่ 6 ยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้าน
โลจิสติกส์และการขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการ
ด้านโลจิสติกส์

2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านโลจิสติกส์

3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและระบบการจัดส่งและกระจาย
สินค้าที่มีมาตรฐาน

4. การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนส่งผลผลิตและโลจิสติกส์ของภาค
อุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพ

5. การวิจัยเกี่ยวกับความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของวิธีการขนส่งต่างๆ

6. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการขนส่งระบบรางของประเทศ

7. การวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์และ
ห่วงโซ่อุปทานในการผลิตและการท่องเที่ยว

8. การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนา
ธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์

9. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและ
ขนส่ง เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 7 ยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการขนส่ง
สาธารณะ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการด้านการขนส่งสาธารณะ
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการขนส่งสาธารณะ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 8 เพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพ ขีดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและผู้ให้บริการ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 9 พัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและแนวทางการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้าข้อตกลง การค้าเสรี และการเชื่อมอาเซียนสู่สากล
2. การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน
3. การวิจัยเกี่ยวกับกลไกที่เหมาะสมในการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการพัฒนาศักยภาพของประเทศเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN Economic Community)
4. การวิจัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางอำนาจเศรษฐกิจโลก
5. แนวทางการพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยวสู่ระดับภูมิภาคอินโดจีน
6. แนวทางการบริหารจัดการบนพื้นฐานความไม่แน่นอนทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน
7. ระบบการจัดการชายแดนและจุดผ่านแดน
8. การวางแผนการจัดการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
9. การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเพื่อเอื้อต่อการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค
10. แนวทางการพัฒนาระบบการค้าและการลงทุนในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคม รวมทั้งการสร้างองค์

ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์น้ำ และที่เกี่ยวกับภัยธรรมชาติ โดยอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัย รวม 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 บริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
3. การวิจัยเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณค่าของผลผลิตและทรัพยากร
4. การวิจัยเกี่ยวกับการใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหการกีดกันทางการค้า
5. การวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรทางการเกษตร ประมง และชายฝั่ง
6. การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. การวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ที่สำคัญและมีความเปราะบางเชิงนิเวศ
8. การวิจัยเพื่อฟื้นฟูและเพิ่มความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน และทรัพยากรชายฝั่ง และการจัดการไฟป่า
9. การวิจัยเกี่ยวกับมลพิษ การจัดการมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากมลพิษ
10. ผลกระทบจากการพัฒนาเมืองต่อสิ่งแวดล้อม
11. การบริหารจัดการมลภาวะสิ่งแวดล้อม
12. การแก้ปัญหของเสียและมลพิษจากภาคการเกษตร
13. การจัดการขยะและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ
14. การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
15. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศต่อปริมาณสัตว์น้ำ
16. ผลกระทบของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่นา
17. แนวทางการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพสูงเชิงพาณิชย์
18. การแก้ปัญหาระบบนิเวศชายฝั่ง
19. แนวทางการป้องกันและการแก้ปัญหการทรุดตัวของพื้นที่ดิน

20. แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภค การเกษตร และอุตสาหกรรม

21. ระบบการจัดการเอกสารสิทธิในพื้นที่ป่าชายเลน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูบำรุงดิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางดิน
2. การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพและการฟื้นฟูบำรุงดิน
3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การวิจัยและพัฒนาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ และสร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการน้ำของประเทศที่มีประสิทธิภาพ
2. การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการสร้างเขื่อนและฝาย
3. การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในเชิงบูรณาการศาสตร์ทางอุทกนิยามวิทยา อุทกศาสตร์ และชลศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
4. การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการบูรณาการระหว่างน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินในการจัดการน้ำ

กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับภัยพิบัติจากธรรมชาติและผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบการพยากรณ์เตือนภัย และระบบการเฝ้าระวังเกี่ยวกับอุบัติภัยทางธรรมชาติ
3. การวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและเกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีความเปราะบางหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติอันเกิดจากภาวะโลกร้อน ตลอดจนกรณีพิบัติและการเกิดคลื่นยักษ์ในทะเล

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางวิทยาการและทรัพยากรบุคคล

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศ เพื่อพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยของประเทศ โดยอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัย รวม 3 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 พัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ทางสังคมศาสตร์และการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในวิทยาการต่างๆ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และองค์ความรู้ใหม่ทางสังคมศาสตร์
3. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาการอื่น ๆ
4. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศเชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ และเพื่อการพึ่งพาตนเอง

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 สร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลในวิทยาการต่าง ๆ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของนักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัย และนักบริหารการวิจัยในวิทยาการต่างๆ ของภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนนักวิจัยในชุมชนท้องถิ่นในภาคประชาชน
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผู้ช่วยนักวิจัยในภาครัฐและภาคเอกชน และภาคประชาชน
3. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดสรรผลประโยชน์จากการวิจัยที่เหมาะสม
4. การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันการศึกษาในการพัฒนาและผลิต บุคลากรตามความต้องการของพื้นที่และภาคเอกชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 3 พัฒนาและสร้างศักยภาพทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายด้านวิทยาการและเทคโนโลยี
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาการและเทคโนโลยี

3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี
4. การวิจัยเกี่ยวกับการปรับระบบการบริหารจัดการด้านวิทยาการและเทคโนโลยีให้มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการด้านการวิจัยของประเทศ โดยอาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัย รวม 2 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 พัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศ ตลอดจนการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ และจากต่างประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของประเทศตลอดจนการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ
2. การวิจัยเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองสิทธิประโยชน์และทรัพย์สินทางปัญญา และแนวทางการผลักดันสู่การสร้างทรัพย์สินทางปัญญาและการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ
3. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยและดัชนีด้านการวิจัยที่เหมาะสมแก่การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและการพัฒนาประเทศ
4. การวิจัยเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาการสาขาต่างๆ ตลอดจนองค์ความรู้ในประเทศและจากต่างประเทศ
5. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การวิจัยระดับชุมชน

กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 วิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น

1. การวิจัยเกี่ยวกับระบบการวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการวิจัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพ
2. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการวิจัยของประเทศ

บทที่ 6

กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง

จาก 5 ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าว เมื่อพิจารณาความสำคัญของกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น โดยคำนึงถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้ เพื่อเร่งแก้ไข ปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและการพัฒนาภูมิภาคโดยเร็ว จึงกำหนดกรอบกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นในช่วง พ.ศ.2555-2559 รวม 12 กลุ่มเรื่อง ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่ไปกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต จัดความยากจน และพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งการต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนการจัดการงานและอาชีพในอนาคตของสังคมไทย โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) กระบวนการสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (3) การส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (4) องค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และสร้างสรรค์งานศิลป์ระดับท้องถิ่น
- (5) การต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศเพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

2. ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ กฎหมาย การมีส่วนร่วม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต ความมั่นคงกับประเทศ เพื่อนบ้าน ปัญหาสถานการณ์ชายแดนและการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการด้านความมั่นคง รวมทั้งการบริหารรัฐกิจร่วมระหว่างรัฐบาล ท้องถิ่น และกลุ่มประชาสังคม โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การเสริมสร้างความสมานฉันท์และความปรองดองในประเทศ
- (2) การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐและภาคเอกชน
- (3) การพัฒนากฎหมายและระบบงานยุติธรรม
- (4) การมีคุณธรรมและจริยธรรมและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

(5) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการต่อต้านและป้องกันการทุจริต และการประพฤติดีมีขอบของภาคราชการและภาคเอกชน

(6) การพัฒนาเครือข่ายบริหารจัดการปัญหายาเสพติด

(7) การป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล โดยใช้มาตรการทางสังคมและ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

(8) การสร้างเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่น กระบวนการและกลไกสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาระเบียบชุมชน

(9) การพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการและผู้สูงอายุ

(10) การพัฒนาองค์ความรู้ด้านประชาสังคมและการจัดการความรู้เพื่อขจัด ความยากจนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม

(11) หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” คุณภาพชีวิตและสังคมและการสร้างความสมานฉันท์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดน และในประเทศ

(12) การบริหารจัดการและผลกระทบอันเนื่องมาจากผู้ลี้ภัยเข้าเมือง แรงงานต่างด้าว และแรงงานต่างถิ่น

3. การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษา และรูปแบบการศึกษา ที่เชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการบริหารจัดการการเรียนรู้สู่ระบบเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

(1) การเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(2) การปฏิรูปการศึกษา

(3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

(4) การกีฬาเพื่อการพัฒนาสังคม

4. การจัดการทรัพยากรน้ำ

การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ทั้งในและนอกกระบบชลประทานของประเทศ ให้มีประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำในอนาคต โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

(1) การบริหารจัดการระบบชลประทานที่เหมาะสมในพื้นที่และการใช้น้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการผลิตทางการเกษตรและประมง

(2) การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการน้ำของประเทศที่มีประสิทธิภาพ

5. ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก

การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน พลังงานทดแทน พลังงานชีวภาพ พืชพลังงาน และพลังงานทางเลือก ที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การติดตามและประเมินสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม อันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อนและวิกฤตพลังงาน
- (2) การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานชีวภาพ
- (3) การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตพลังงานทางเลือกอื่น
- (4) การประหยัดการใช้พลังงานประเภทต่าง ๆ
- (5) นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6. การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า

การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเพิ่มผลผลิตการผลิต เพื่อพัฒนาศักยภาพการส่งออกในกลุ่มสินค้าที่สร้างรายได้หลักจากการส่งออกและสร้างรายได้ให้กับชุมชน และการวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่และการพัฒนาคุณภาพสินค้า มาตรฐานสินค้า ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) และความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง
- (2) ปศุสัตว์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและนำไปสู่การแข่งขันและการพึ่งพาตนเอง
- (3) การพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรและประมง
- (4) การผลิตอาหารปลอดภัย
- (5) ผลกระทบทางเศรษฐกิจและแนวทางการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการค้า ข้อตกลงการค้าเสรี และการเชื่อมอาเซียนสู่สากล

7. การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์ การติดเชื้อ วิทยาการใหม่ทางสาธารณสุข การพึ่งพาตนเองและเสริมสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพ รวมถึงการวิจัยด้านบุคลากรทางการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก และการวิจัยเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การส่งเสริมสุขภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข
- (2) สุขภาพของประชาชนในภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ
- (3) การป้องกันโรคอุบัติใหม่

- (4) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ
- (5) การคุ้มครองผู้บริโภค
- (6) การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการคุ้มครองภูมิปัญญา
- (7) สมุนไพรเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข
- (8) นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ

8. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืน และการเชื่อมต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ และการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) เกษตรอินทรีย์
- (2) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- (3) การพัฒนาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- (4) การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (5) มลพิษ การจัดการมลพิษ และผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากมลพิษ

9. เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม

การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีใหม่ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีที่สำคัญสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทุกระดับ การวิจัยเพื่อเป็นการชี้นำการพัฒนา การประดิษฐ์คิดค้นและนวัตกรรมสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- (2) การเพิ่มศักยภาพของการเป็นฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรม
- (3) การพัฒนาวัตถุดิบในประเทศและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาด
- (4) การพัฒนามาตรฐานและยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการด้านโลจิสติกส์
- (5) การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและระบบการจัดส่งและกระจายสินค้าที่มีมาตรฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนส่งผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ

(6) ระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและผู้ให้บริการ

(7) นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

10. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
- (2) วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
- (3) การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

11. สังคมผู้สูงอายุ

การวิจัยเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุ โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ
- (2) ระบบและมาตรการส่งเสริมดูแล การจัดการ สวัสดิภาพและสวัสดิการ ผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
- (3) การส่งเสริมบทบาทของผู้สูงอายุในสถาบันสังคมและชุมชน
- (4) การนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศ
- (5) การถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สังคม

12. ระบบโลจิสติกส์

การวิจัยเกี่ยวกับระบบโลจิสติกส์ โดยเน้นงานวิจัยที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- (2) การพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรการให้บริการด้านโลจิสติกส์
- (3) การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์
- (4) ระบบบริหารจัดการขนส่งที่เหมาะสม
- (5) การเชื่อมโยงระบบขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคและเครือข่ายคมนาคม กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค

บทที่ 7

การบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง

7.1 การบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลางสู่การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม

การบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลางสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ จะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ทั้งในการทบทวนประเด็นที่ควรวิจัย แผนงานวิจัย หรือโครงการวิจัยที่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามที่สังคมและท้องถิ่นคาดหวัง พร้อมกับมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย โดยมุ่งเน้นดำเนินการตามลำดับความสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์การวิจัยของภูมิภาค และของแต่ละกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น ซึ่งเป็นเรื่องที่จะดำเนินการภายใน 5 ปี โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเป็นผู้ประสานงานและผลักดันให้นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของภูมิภาค ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด เพื่อการพัฒนาประเทศที่สมดุลและยั่งยืน การบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภูมิภาค จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยง ร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดรูปแบบการทำงานร่วมกันอย่างเป็นเครือข่ายภาคีวิจัย และมีการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของภูมิภาคไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ดังนั้น บทบาทของ วช. ในการผลักดันให้เกิดการนำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว และการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องปรับรูปแบบการประสานการบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลการวิจัย เพื่อให้การวิจัยของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการซ้ำซ้อนของแผนงานวิจัย/โครงการวิจัยและงบประมาณวิจัย อีกทั้งจะก่อให้เกิดการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยและการบริหารจัดการแบบบูรณาการในระดับภูมิภาค ร่วมกับหน่วยงานวิจัยในภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อการมีส่วนร่วมในการวิจัย การใช้ทรัพยากรร่วมในการวิจัย การเชื่อมโยงฐานข้อมูล การแลกเปลี่ยนผลงานวิจัยและการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยในเชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและต่อการพัฒนาประเทศ จึงกำหนดให้มี “ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคกลาง” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคกลาง) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลางให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคกลางให้บรรลุผลสำเร็จ

ภาคกลางซึ่งเป็นภูมิภาคที่ประกอบด้วย 26 จังหวัด เป็นศูนย์กลางของการศึกษาและการวิจัยในทุกระดับ ทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก ผลงานวิจัยที่เกิดขึ้น ตลอดจนทรัพยากรบุคคลด้านการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคนี้ ดังนั้น การประสานงานและบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในภาคกลาง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนกับส่วนกลางของ วช. ที่เชื่อมโยงภารกิจต่างๆ ของ วช. ในภาคกลาง ให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการเป็นหน่วยงานกลางของชาติในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการวิจัยซึ่งทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยเครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคกลาง จะนำไปสู่การพัฒนาระบบการวิจัยของภาคกลางและของประเทศให้เป็นไปในเชิงรุก เกิดการกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมการวิจัยและสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยในท้องถิ่นอย่างบูรณาการ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม อีกทั้ง ยังก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และมีเหตุผล โดยใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมจากการวิจัยเป็นพื้นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศอีกด้วย

7.2 การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัย

ในการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคกลางให้บรรลุผลสำเร็จได้กำหนดแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ดังนี้

7.2.1 การวัดผลการดำเนินงานตามแผนงานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ

ในการวัดผลการดำเนินงานตามแผนงานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ควรดำเนินการให้ครอบคลุมในมิติต่างๆ ได้แก่ ด้านประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์ตามแผนงานวิจัย ด้านคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพ และด้านการพัฒนาองค์กร

7.2.2 การติดตามและประเมินผลของยุทธศาสตร์การวิจัย

7.2.2.1 การติดตามความก้าวหน้าประจำปี (Annual Review) ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าของดำเนินการตามยุทธศาสตร์การวิจัย และเป็นการประเมินผลในช่วงขณะที่มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การวิจัย

7.2.2.2 การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนงานวิจัย (Summative Evaluation) ควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการนำผลงานวิจัยไปสนับสนุนการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด พื้นที่ ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ประสบความสำเร็จ

7.2.3 การตรวจสอบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Surveillance)

การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ย่อมส่งผลบางประการต่อการบริหารแผนงานวิจัย จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนตรวจสอบ วิเคราะห์ความเสี่ยง และประเมินสถานการณ์อย่างเป็นระบบ เพื่อส่งสัญญาณเตือนภัย

เป็นระยะๆ ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อยุทธศาสตร์การวิจัยของกลุ่มจังหวัดและการนำยุทธศาสตร์การวิจัยของกลุ่มจังหวัดไปปฏิบัติ อันจะนำไปปรับปรุงแผนงานวิจัยให้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน ตลอดจนแผนการดำเนินงานของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรวิจัยในภาคีเครือข่ายวิจัยที่มีการทบทวนและปรับปรุง

บทที่ 8

สรุปยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง

ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่สำคัญยิ่งของประเทศไทยเนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง คือกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในด้านต่างๆ อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำทุกระดับ นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ของรัฐและรัฐวิสาหกิจ และยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานต่างๆ ของภาคเอกชน ทำให้ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่ทุกฝ่ายให้ความสนใจและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันนำมาสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคกลางและการเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ กล่าวได้ว่า ภาคกลางมีศักยภาพและความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรบุคคล เครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนองค์ความรู้สาขาต่างๆ อย่างไรก็ดีตาม เนื่องจากวิทยาการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับกระแสความต้องการข้อมูลเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ไขปัญหาเร่งด่วนหลายประการ ทั้งด้านการพัฒนาและด้านการวิจัย ทำให้ภาคกลางจำเป็นต้องเร่งสร้างความพร้อมด้านการวิจัย และดำเนินโครงการวิจัยให้สามารถรองรับการพัฒนาและตอบสนองยุทธศาสตร์ของภูมิภาคและของประเทศ ตลอดจนความต้องการของภาคส่วนต่างๆ ในอนาคต

ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง ในห้วงระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยของภาคกลาง คือ **“สร้างและนำองค์ความรู้ไปสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้เป็นภูมิภาคที่น่าอยู่และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน”** โดยกำหนดพันธกิจด้านการวิจัยของภาคกลาง คือ **“ศึกษาค้นคว้าวิจัยในทุกระดับ โดยใช้ทรัพยากรร่วม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยในท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม และเสริมคุณค่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง บนฐานความรู้อย่างแท้จริง”**

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย รวม 28 กลยุทธ์การวิจัย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม จำนวน 10 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จำนวน 9 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การเสริมสร้างและพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการ

พัฒนาทางวิทยาการและทรัพยากรบุคคล จำนวน 3 กลยุทธ์ และ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ ส่งการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสม จำนวน 2 กลยุทธ์ ทั้งนี้ ในแต่ละพื้นที่อาจมุ่งเน้นประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ขณะเดียวกัน ยังกำหนดกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น 12 กลุ่มเรื่องด้วย

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลาง กำหนดให้มี **“ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคกลาง” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคกลาง)** ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคกลางให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคกลางให้บรรลุผลสำเร็จ

ภาคผนวก

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559)

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติได้จัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559)” เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ และใช้เป็นกรอบทิศทางในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปีตามมติคณะรัฐมนตรี โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค รวมทั้งความต้องการของพื้นที่ และสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

นโยบายการวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2554 นั้น เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กรอบการดำเนินงานวิจัยจะเน้นงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีจุดเน้นที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงและภาวะความเสี่ยงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ในขณะที่งบประมาณการวิจัยจะกระจายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งในภูมิภาค และมีกลไกกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยเฉพาะทาง และการพัฒนาบุคลากรการวิจัยร่วมกัน ซึ่งการดำเนินยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะมีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) จะเป็นพื้นฐานเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ.2553-2572)

วิสัยทัศน์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) คือ “ประเทศไทยมีและใช้งานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดยมีการกำหนดพันธกิจการวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) คือ “พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของ

ประเทศให้สูงขึ้น และสร้างฐานความรู้ที่มีคุณค่า สามารถประยุกต์และพัฒนาวิทยาการที่เหมาะสมและแพร่หลาย รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้ทรัพยากรและเครือข่ายวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม โดยมีเป้าประสงค์การวิจัยคือ สร้างเสริมองค์ความรู้ให้เป็นพื้นฐานเพื่อความมั่นคงของประเทศโดยการสร้างความเข้มแข็งของสังคม การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต และความผาสุกของประชาชน มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การสร้างความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ และการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 10 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยรวม 139,290 ล้านบาท (ร้อยละ 32) และในระดับภูมิภาคอาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ สร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ซึ่งครอบคลุมการสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ป่าไม้และประมง รวมทั้งการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้ง สัมพันธ์ภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างสรรค์องค์ความรู้เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) โดยดำเนินการบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 8 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัย รวม 152,349 ล้านบาท (ร้อยละ 35) และในระดับภูมิภาคอาจ

มุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ พัฒนางองค์ความรู้และฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคม รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์น้ำรวมถึงการแบ่งปันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Meaningful Public Participation) และการวิจัยที่เกี่ยวกับการรองรับและฟื้นฟูหลังภัยธรรมชาติและภัยพิบัติในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 4 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัย รวม 34,823 ล้านบาท (ร้อยละ 8) และในระดับภูมิภาคอาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการพึ่งพาตนเอง โดยใช้ฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ อย่างสมดุลและเหมาะสม มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาของประเทศและสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยของประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 2 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัย รวม 91,409 ล้านบาท (ร้อยละ 21) และในระดับภูมิภาค อาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศเพื่อการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย โดยมีเป้าประสงค์การวิจัย คือ พัฒนาระบบและกลไกการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศเพื่อบริหารจัดการความรู้ของประเทศ อย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการด้านการวิจัยของประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์การวิจัย 2 กลยุทธ์ คาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อการวิจัย รวม 17,411 ล้านบาท (ร้อยละ 4) และในระดับภูมิภาค อาจมุ่งเน้นในประเด็นการวิจัย กลยุทธ์การวิจัย และแผนงานวิจัยที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้พิจารณาจากยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ เพื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น โดยคำนึงถึงวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาประเทศโดยเร็วเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถกำหนดกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น 13 กลุ่มเรื่อง ได้แก่ (1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง (2) ความมั่นคงของรัฐ และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล (3) การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ (4) การจัดการทรัพยากรน้ำ (5) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก (6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า (7) การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาและการฟื้นฟูสุขภาพ (8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ (9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม (10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว (11) สังคมผู้สูงอายุ (12) ระบบโลจิสติกส์ และ (13) การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

ดังนั้น นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559) จะมีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 26 กลยุทธ์การวิจัย โดยคาดว่าจะใช้งบประมาณเพื่อดำเนินการวิจัยตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559) ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 รวม 435,282 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงงบประมาณวิจัยจากแหล่งทุนวิจัยอื่น โดยตระหนักถึงข้อจำกัด ด้านงบประมาณภาครัฐ ความพร้อมของประเทศ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรการวิจัยและเครือข่ายภาคีการวิจัยที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ การลดความซ้ำซ้อนในการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวกับการวิจัย การสร้างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทุกระดับ เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศ โดยเฉพาะการต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ และผลักดันให้เกิดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และสาธารณะ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงในการนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนในเชิงพาณิชย์เพิ่มมากยิ่งขึ้น ให้มากขึ้น โดยมีระบบการติดตามและประเมินผลงานวิจัยให้เป็นไปตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ดัชนีที่คาดหวังเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2559 ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยของภาคเอกชน:ภาครัฐเพิ่มขึ้นเป็น 1 : 1 บุคลากรทางการวิจัยของประเทศจะเพิ่มเป็นจำนวน 10 คนต่อประชากร 10,000 คน สิทธิบัตรที่จดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2554 จำนวนผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการในระดับสากลเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ผลงานวิจัยต่อยอดเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และการใช้ประโยชน์

ผลงานวิจัยในระดับชุมชน ท้องถิ่น และสาธารณะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2554

ในการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งมีการจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์การวิจัยตามแนวทางการพัฒนาประเทศในห้วงระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2555-2559) รวมทั้งมีการพิจารณาจัดความสำคัญและหยิบยกกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นจากกลยุทธ์การวิจัยภายใต้ 5 ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติจะเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ รวมทั้งประสานการบริหารดำเนินงานงบประมาณเพื่อการวิจัยตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 โดยโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับ 13 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นและการวิจัยอื่นๆ ในกลยุทธ์การวิจัยตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2555-2559) จะได้รับการพิจารณาความสำคัญตามลำดับ

ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559) จะก่อให้เกิดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่นที่มุ่งให้มีการนำภูมิปัญญามาต่อยอด ก่อให้เกิดผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณะ ตลอดจนมีการเชื่อมโยงในการนำผลการวิจัยไปสู่การลงทุนในเชิงพาณิชย์เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความผาสุกของประชาชน และสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสืบไป

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค :

ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาค แบ่งออกตามภูมิภาคของประเทศเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ (17 จังหวัด) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (19 จังหวัด) ภาคกลาง ซึ่งรวมภาคตะวันออก (26 จังหวัด) และภาคใต้ (14 จังหวัด) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในภูมิภาค รวมทั้งส่วนกลางได้มีส่วนร่วมบูรณาการแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน หน้าที่ของหน่วยงาน ความต้องการของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรการวิจัยที่เชื่อมโยงอย่างบูรณาการในการพัฒนาภูมิภาคและภาคส่วนต่างๆ อันจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม ผลที่ได้จากการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยระดับภูมิภาคทั้ง 4 ภูมิภาคได้นำมาสู่การจัดทำ “นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2555-2559)” ซึ่งได้มีปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมระดมความคิดเห็นสาธารณะ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และจากการขอรับความเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงให้สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554 โดยนับเป็นนโยบายและแผนแม่บทการวิจัยของสกววิจัยชาติ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555 – 2559) : ภาคเหนือ

ภาคเหนือครอบคลุมเขตปกครอง 17 จังหวัด จัดแบ่งเป็นภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด และภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 33 ของประเทศ ภาคเหนือตอนบนเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ที่มีพื้นที่ถึง 47 ล้านไร่เป็นต้นกำเนิดลุ่มน้ำ ปิง วัง ยม และน่าน มีพื้นที่ 64 ล้านไร่ ให้ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยปีละ 26,013 ล้านลูกบาศก์เมตรที่มีความสำคัญต่อภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง และเป็นพื้นที่รวมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่ามากกว่า 13 เผ่าพันธุ์ ส่วนภาคเหนือตอนล่างมีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งผลิตข้าวเนื่องจากมีที่ราบลุ่มน้ำขนาดใหญ่ มีพื้นที่เกษตรมากถึงร้อยละ 68.3 ของภาคเหนือทั้งหมด และเป็นแหล่งผลิตข้าวเป็นอันดับสองของประเทศ และภาคเหนือมีพื้นที่ติดต่อและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศอินโดจีน การค้าชายแดนของภาคเหนือเป็นการค้าเกินดุลตลอดมา มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 22.8 โดยมีพม่าเป็นประเทศคู่ค้าหลักคิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมาเป็นจีนตอนใต้ ร้อยละ 15.6 นอกจากนั้นภาคเหนือยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในอัตราที่สูงเกือบร้อยละ 10.0 ของผลิตภัณฑ์ภาค (Gross Regional Product-GRP) แต่แหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวยังกระจุกตัวอยู่เฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ถึงร้อยละ 54.0 เชียงรายร้อยละ 15.0 และพิษณุโลกร้อยละ 8.0

ภาคเหนือในปัจจุบันยังคงประสบกับปัญหาที่ต้องรอการแก้ไข ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงในการถือครองที่ดินและขนาดที่ดินถือครองของเกษตรกรยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะเกษตรกรภาคเหนือตอนบนที่มีสัดส่วนการถือครองที่ดินเล็กที่สุดเพียง 8.8 ไร่ต่อครัวเรือน ในขณะที่ภาคเหนือตอนล่างมีสัดส่วนการถือครองที่ดินเฉลี่ย 20.7 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่เกษตรกรรมของภาคเหนือตอนบนส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทานถึงร้อยละ 68 ประชาชนยังคงเรียกร้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรสำคัญคือ ดิน น้ำ และป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ภาคเหนือมีครัวเรือนที่เป็นหนี้ร้อยละ 66.7 ในปี 2551 มีหนี้สินเฉลี่ย 1.1 แสนบาทต่อครัวเรือน ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายส่งผลให้สัดส่วนคนจนของภาคเหนือยังคงสูงถึงร้อยละ 13.3 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนคนจนของประเทศที่มีร้อยละ 8.9 ในปี 2551 และภาคเหนือกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าภาคอื่นๆ ของประเทศถึง 10 ปี ขณะที่อัตราเพิ่มประชากรมีเพียงร้อยละ 0.6 ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านแรงงานในเชิงปริมาณในภาคอุตสาหกรรม โดยมีแรงงานอยู่ในระบบประกันสังคมเพียงร้อยละ 10.0 ของแรงงานทั้งภาค และแรงงานที่มีอยู่ยังขาดคุณภาพทางทักษะฝีมือ แรงงานในระบบส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 55.3 และภาคเหนือมีการใช้แรงงานต่างด้าวชาวพม่า มากถึงร้อยละ 96.3 ของแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนในจังหวัดภาคเหนือ 2.6 แสนคน

นอกจากนั้นภาคเหนือยังมีปัญหาในเชิงคุณภาพของระบบการศึกษา โดยเยาวชนในวัยศึกษา ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 และคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเหนือ ยังได้มาตรฐานน้อยที่สุดรองจากภาคใต้ ด้านคุณภาพชีวิตและภาวะการเจ็บป่วยของประชากรในภาคเหนือ ภาวะความเจ็บป่วยของประชากรภาคเหนือยังคงเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 34.2 ของทั้งประเทศ และประชากรมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านโรคเอดส์สูงสุดในระดับประเทศคือ มีผู้ป่วย รายใหม่ 43.8 คนต่อประชากรแสนคน และที่สำคัญจังหวัดลำพูน มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุด 18 คนต่อประชากรแสนคน และในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ ตอนบนได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองรุนแรงที่สุดในปี 2551 โดยมีผู้ป่วยถึง 86,678 ราย และภาคเหนือตอนล่างมีการเจ็บป่วยจากสารเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ คือ 7.4 คนต่อประชากรแสนคน ปัญหาเหล่านี้จึงนำมาซึ่งความสามารถในการรองรับการพัฒนาโดยเฉพาะการรองรับการท่องเที่ยวในหลายๆ รูปแบบที่พื้นที่ภาคเหนือมีศักยภาพ แต่ยังมีปัญหาการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร และการปรับตัวที่ไม่ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง

การจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555 – 2559) ของภาคเหนือ จึงกำหนด วิสัยทัศน์ด้านการวิจัยไว้ คือ “ประชาชนภาคเหนือมีองค์ความรู้จากการวิจัย สร้างสรรค์ ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสังคมธรรมาธิปไตย ด้วยฐานทรัพยากรชุมชนและท้องถิ่น ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่ความสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน” โดยมี พันธกิจการวิจัย 5 ประการคือ 1) เพิ่มคุณค่าทรัพยากรด้วยเศรษฐกิจพอเพียงเชิงสร้างสรรค์ 2) สร้างสรรค์คุณค่าการวิจัยเป็นองค์ความรู้สู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนภาคเหนือ 3) เชื่อมโยงภูมิปัญญา และวิทยาการสมัยใหม่สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ 4) พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมสนับสนุนการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ และ 5) พัฒนาระบบและกลไกบริหารจัดการ เครือข่ายความรู้ของชุมชนและท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยและนวัตกรรม ภาคเหนือมี เป้าประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) ใช้การวิจัยจำแนกจัดกลุ่มความสำคัญการสร้างสรรค์ เศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่น จังหวัด และกลุ่มจังหวัด 2) ใช้การวิจัยเป็นองค์ความรู้พัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดวิเคราะห์สถานการณ์ลดความขัดแย้งทาง สังคม 3) ใช้องค์ความรู้จากการวิจัยสร้างสรรค์นวัตกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจ 4) ใช้กระบวนการวิจัยแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาการจัดการน้ำ มลภาวะทางอากาศ และการจัดการขยะชุมชน และ 5) ใช้การวิจัยเป็นฐานข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดและกลุ่ม จังหวัดแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคเหนือกำหนดไว้ 5 ประเด็น ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และองค์ความรู้แก้ไขปัญหาสังคมภาคเหนือ มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้พัฒนาบุคคลและการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม ด้วยภูมิปัญญาและวิทยาการสู่การจัดการความขัดแย้ง เสริมสร้างประชาธิปไตย ตลอดจนพัฒนาระบบสวัสดิการรองรับสังคมผู้สูงอายุ กำหนดกลยุทธ์การวิจัยไว้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การนำภูมิปัญญาและวิทยาการด้านการจัดการความมั่นคงเป็นฐานคิดสู่องค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรและชุมชน และสามารถสื่อสารสู่ชุมชน ด้วยวิทยาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมด้วยการจัดการของท้องถิ่น 2) ปฏิรูปและจัดระบบ การศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาทรัพยากรชุมชนของท้องถิ่น เตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานและสังคมผู้สูงอายุ 3) เสริมสร้างระบบสวัสดิการชุมชน ดูแลสุขภาพชุมชนด้วยการปรับองค์กรให้บริการให้เหมาะสมกับคนท้องถิ่นและเชื่อมโยง ศักยภาพผู้สูงอายุในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และ 4) การจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบการ คัดกรอง จำแนกบุคคลต่างด้าวกับคนไทยไร้สัญชาติ จัดระบบการใช้แรงงานต่างด้าว ฝ่า ระวัง ป้องกันปัญหา รวมถึงการจัดระบบสวัสดิการแก่แรงงานต่างด้าวให้เหมาะสมตามหลัก สิทธิมนุษยชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนภาคเหนือสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและอินโดจีน โดยมุ่งเน้นการนำคุณค่าความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญา วัฒนธรรมชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นเชื่อมโยงสู่กลุ่มธุรกิจสำคัญของ ภาคเหนือ และเชื่อมโยงตลาดทั้งในและต่างประเทศ มีกลยุทธ์การวิจัย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) สร้างคุณค่าจากผลผลิตการเกษตรและใช้ประโยชน์จากพืชพื้นบ้าน พืชท้องถิ่น พืชอาหาร จากป่าเข้าสู่อุตสาหกรรมและระบบตลาดอย่างเป็นระบบ พร้อมกับสร้างระบบสวัสดิการและ ประกันรายได้ให้เกษตรกร เสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดเกษตรกรรุ่นใหม่และเครือข่ายเกษตรกร 2) นำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีสร้างเศรษฐกิจให้ท้องถิ่นภาคเหนือสู่ตลาด ท่องเที่ยวสากล 3) สร้างความเข้มแข็งกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพสูงในภาคเหนือ และ 4) เสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในภูมิภาค สู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและตลาดเสรีการค้าระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการดำรงฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มุ่งเน้นการผสมผสาน วิทยาการและเทคโนโลยีเข้ากับภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและเพิ่ม ความหลากหลายของทรัพยากร ธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม มี 3 กลยุทธ์การวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยสนับสนุนการจัดการระบบนิเวศลุ่มน้ำแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการภูมิปัญญาและ วิทยาการสู่การจัดการสร้างนวัตกรรมการใช้น้ำ 2) สนับสนุนการจัดการเชิงคุณค่าของความ หลากหลายทางชีวภาพด้วยการต่อยอดภูมิปัญญาผสานวิทยาการสมัยใหม่ และ 3) วิจัย

สนับสนุนการลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อนจากกิจกรรมและวิถีชีวิต พัฒนาอุปกรณ์การเตือนภัยและดูแลสิ่งแวดล้อมชุมชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาและวิทยาการสู่การพึ่งตนเอง และการจัดการพื้นที่เมือง ชนบท พื้นที่สูง และชายแดนภาคเหนือ มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการพื้นที่ให้เชื่อมโยงการพัฒนาและความเจริญเสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมี 4 กลยุทธ์การวิจัยได้แก่ 1) การสนับสนุนจัดทำแผนแม่บทและแผนบริหารเมือง พื้นที่ชนบท พื้นที่สูง และพื้นที่ชายแดนรองรับประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 2) การพัฒนาระบบขนส่งในเมือง ระหว่างเมือง และโครงข่ายสู่ประเทศเพื่อนบ้าน 3) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและเทคโนโลยีชีวภาพสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต การประหยัดพลังงาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 4) การวิจัยสนับสนุนระบบบริหารจัดการและการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับประชาชนของท้องถิ่นเพื่อการขับเคลื่อนแผนชุมชนและการลงทุนในกิจการบริการสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบและกลไกบริหารเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงของท้องถิ่นและจังหวัดภาคเหนือ มุ่งเน้นให้ท้องถิ่นจัดระบบความรู้จากการวิจัยเพื่อการวางแผนพัฒนาและบริหารการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มี 3 กลยุทธ์การวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการปัญหาและการพัฒนาบริการสาธารณะในท้องถิ่น 2) การวิจัยการปรับโครงสร้างการคลัง การปรับปรุงนโยบายท้องถิ่นเพื่อการลงทุนและการสื่อสารนโยบายสู่ท้องถิ่น และ 3) การวิจัยโครงสร้างการบริหารและการเสริมสร้างสมรรถนะท้องถิ่นทั้งด้านบุคลากร การจัดระบบกลไก และระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น

ภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ และผลการประมวลความต้องการเสริมสร้างและพัฒนาภาคเหนือของภาคีเครือข่ายวิจัย ได้กำหนดประเด็นที่ควรมุ่งเน้นและเร่งด่วนของภาคเหนือขึ้นตามกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น 13 กลุ่มเรื่อง ได้แก่ 1) **การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง** มุ่งวิจัยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาอาชีพ ลดปัญหาหนี้สิน และขจัดความยากจนให้กับชุมชนภาคเหนือ 2) **ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล** มุ่งวิจัยการผลักดันยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาท้องถิ่นสู่การบริหารจัดการทรัพยากร และการเสริมสร้างความมั่นคงของชุมชนในทุกระดับและทุกพื้นที่ 3) **การปฏิรูปการศึกษา** มุ่งวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การจัดการการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างเศรษฐกิจชุมชนโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 4) **การจัดการน้ำ** มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบเครือข่ายและโครงข่าย

การจัดสรรน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ของภาคเหนือ และลดปัญหาภัยพิบัติจากน้ำในพื้นที่ภาคกลาง ให้มีประสิทธิภาพและประหยัดภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน **5) การพัฒนาพลังงานทดแทน** มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาคุณภาพพลังงานชีวภาพและพลังงานทางเลือก การสร้างทางเลือกจากการปลูกพืชพลังงาน การแปรรูปพืชพลังงาน และการใช้ไบโอเทคโนโลยีพัฒนาพลังงานระดับอุตสาหกรรมและชุมชน **6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า** มุ่งเน้น การวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และเพิ่มผลผลิตการผลิตเพื่อพัฒนาศักยภาพสินค้าเกษตรที่สร้างรายได้หลักจากการส่งออกและสร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่และการพัฒนาคุณภาพสินค้า มาตรฐานสินค้า ตลอดจนความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) **7) การป้องกันโรคและการรักษาสุขภาพ** มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ประสิทธิภาพการให้บริการทางการแพทย์ การติดเชื้อ วิทยาการใหม่ ๆ รวมไปถึงการวิจัยด้านบุคลากรทางการแพทย์ พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก **8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ** มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและการเชื่อมต่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ **9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม** มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างเทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มธุรกิจสำคัญของภาคเหนือ **10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว** มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวชุมชนและเครือข่ายชุมชน **11) สังคมผู้สูงอายุ** มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ระบบและมาตรการการส่งเสริม ดูแล การจัดการ สวัสดิภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมบทบาทของผู้สูงอายุในสถาบันสังคมและชุมชน รวมทั้งการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น และการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่สังคม **12) ระบบ โลจิสติกส์** มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการ การพัฒนาบุคลากร และระบบบริหารจัดการขนส่งที่เหมาะสม รวมทั้งการเชื่อมโยงระบบขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคและเครือข่ายคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความมั่นคง ตลอดจนส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคเหนือ และ **13) การปฏิรูประบบวิจัยของภาคเหนือ** มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูประบบวิจัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อเชื่อมโยงระบบการวิจัยของประเทศในมิติต่าง ๆ เช่นนโยบายการวิจัย งบประมาณการวิจัย ประเด็นการวิจัย สถาบันวิจัย บุคลากรวิจัย โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัย มาตรฐาน

การวิจัย การจัดการผลผลิตการวิจัย ฐานข้อมูลการวิจัย การเชื่อมโยงระหว่างภาคีเครือข่ายการวิจัยไปจนถึงกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย การติดตามและประเมินผล

การบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยภาคเหนือเพื่อเป็นฐานความรู้สู่การจัดการตนเองของท้องถิ่นและจังหวัด จึงกำหนดให้มี เครือข่ายวิจัยภูมิภาคทำหน้าที่ประสาน และวิเคราะห์นโยบายจากส่วนกลาง (Top down) สู่การปฏิบัติระดับภาค ด้วยการวิเคราะห์จัดทำประเด็นการวิจัยเร่งด่วนจากท้องถิ่นและจังหวัด (Bottom up) โดยเริ่มตั้งแต่ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ประสานงานรวบรวมประเด็นปัญหาและความต้องการงานวิจัยเข้าสู่ ศูนย์การวิจัยระดับอำเภอ เพื่อประมวลสู่ศูนย์การวิจัยระดับจังหวัด และศูนย์การวิจัยกลุ่มจังหวัด ในส่วนของภาคเอกชนจะมีกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยโดยผ่านสมาคมอุตสาหกรรมและหอการค้าจังหวัดใน 17 จังหวัดภาคเหนือ โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมด้านการเงิน การตลาด และการค้าสู่ประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและกลุ่มประเทศอินโดจีน กระบวนการดำเนินงานเป็นการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายวิจัยในทุกกระดับ และทุกขั้นตอนของการดำเนินงานรวมไปถึงการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลการบริหารยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคเหนือ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ

ประเทศไทยมีการติดต่อและสัมพันธ์กับนานาประเทศทั่วโลก (Globalization) การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยและภาคตะวันออกเฉิยงเหนือด้วยเช่นเดียวกัน ตัวอย่างในเชิงประจักษ์ คือ ภาวะโลกร้อนและภูมิอากาศแปรปรวน ตลอดจนปัญหาราคาน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานฟอสซิลมีราคาสูงขึ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทยและในภาคย่อมส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนและสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ประชาชนและชุมชนต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างมีความสุขในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสังคมที่มีภูมิคุ้มกันพร้อมทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์ความรู้จากการวิจัย ดังนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉิยงเหนือจึงได้มีการทำการศึกษาบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ นอกจากนี้ยังศึกษาสภาพทั่วไปและศักยภาพ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาค แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์ในอนาคต (Scenario) จากนั้นนำไปผนวกกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติระยะสั้น (พ.ศ. 2551-2554) และนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) และปฏิรูประบบการวิจัยในการจัดทำร่างฉบับที่ 1 ยุทธศาสตร์วิจัย(พ.ศ.2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉิยงเหนือแล้วนำไปสร้างการมีส่วนร่วมโดยการจัดประชุมระดมความคิดจำนวน 5 ครั้ง กระจายไปตามกลุ่มจังหวัดและจัดประชุมระดมความคิดภาพรวมของภาคอีกหนึ่งครั้ง จากนั้นได้จัดทำร่างฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์การวิจัยแล้ว จัดประชุมปรึกษาหารือ จึงกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคตะวันออกเฉิยงเหนือฉบับนี้เกิดจากการมีส่วนร่วมในการประชุมระดมความคิดและปรึกษาหารือจำนวน 7 ครั้ง และเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ รวมทั้งที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด พร้อมทั้งนโยบายรัฐบาลและบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศรวมทั้งการปรับตัวบนพื้นฐานหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการวิจัย การสร้างผลงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นฐานของสังคม แห่งปัญญา (Wisdom Based Society) บนบริบทของภาคในการพัฒนาชุมชนและประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิสัยทัศน์ : มุ่งองค์ความรู้จากการวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและภาคอย่างสมดุลและยั่งยืน

พันธกิจ ประกอบด้วย 1) สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในการคงความสุขของประชาชนและเมืองน่าอยู่ 2) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมที่มีภูมิคุ้มกันควบคุมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุล 3) พัฒนาขีดความสามารถของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน 4) การบริหารจัดการงานวิจัยและผลงานการวิจัยแบบธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์การวิจัย ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะควบคุมคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะเพื่อความมั่นคงในชีวิตและอาชีพ รวมทั้งเกิดการคงความสุขในสังคมและชุมชนหรือเมืองน่าอยู่นับบริบทของภาคที่มีประชากรมากที่สุดแต่ขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและปัญหาด้านสุขภาพ พร้อมทั้งมีประชากรสูงวัยมากขึ้น อันมีผลให้แนวโน้มเป็นสังคมแห่งการพึ่งพิงและสังคมของผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น รวมทั้งสถาบันครอบครัวอ่อนแอและมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีการรวมกลุ่มที่เป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นด้านศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงได้กำหนดเป็น 13 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสวัสดิการเพื่อความมั่นคงและคุณภาพของชีวิต ตลอดจนการบริหารกิจการบ้านเมืองน่าอยู่ควบคู่การส่งเสริมความเข้มแข็งและการสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนด้วยศาสนาและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ เพื่อการเสริมสร้างความสันติสุขและความมั่นคงของประเทศ และความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้เป็นการมุ่งพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรมและด้านการบริการบนบริบทของภาคที่ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงที่มีความพร้อมด้านระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งเป็นฐานการผลิตอาหารและพลังงานทดแทน ตลอดจนการเป็น

แหล่งที่มีข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นและได้รับการพัฒนาและสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานจึงได้กำหนดเป็น 18 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปทางการเกษตรและประมง ซึ่งครอบคลุมการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิและสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่ออาหารและพลังงาน รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยเชื่อมโยงกับประชาชนทำการวิจัยเพื่อขยายผล นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและการบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีโดยดำเนินการบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสัมพันธ์ภาพกับประเทศเพื่อนบ้าน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการฟื้นฟูและพัฒนาตลอดจนการใช้ประโยชน์ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืนบนบริบทของภาคที่สภาวะอากาศโลกร้อนขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงและพื้นที่ดินเค็มขยายจำนวนมากขึ้น การขยายตัวของชุมชนเมืองมากขึ้นอันมีผลให้เกิดมลพิษ แต่ภาคนี้เป็นแหล่งที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติและมีทรัพยากรแร่จำนวนมากที่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์รวมทั้งความโดดเด่นซากดึกดำบรรพ์ จึงได้กำหนดเป็น 10 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูดินและป่าไม้ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำรวมทั้งน้ำเสียจากชุมชนและอุตสาหกรรม การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างชาญฉลาด โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างแท้จริง (Meaningful Public Participation) เพื่อป้องกันและลดความขัดแย้ง รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้และใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นพัฒนาและการนำความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล จึงได้กำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยที่ใช้วิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและแปรรูปด้านการเกษตร การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันรักษาโรค การอนุรักษ์และส่งเสริมความภูมิใจความเป็นไทย รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยด้วยการพัฒนาบุคลากร

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และสาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวิจัยและผลงานวิจัยด้วยการบริหารจัดการด้านการวิจัยให้เป็นฐานความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมของภาคบนบริบทของภาคที่การวิจัยมีทุนสนับสนุนไม่เพียงพอ การวิจัยมีความซับซ้อนและขาดการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยไม่เต็มที่และมีนักวิจัยไม่เพียงพอจึงได้กำหนดเป็น 3 กลยุทธ์การวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย การบริหารจัดการองค์ความรู้ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากรการวิจัยและภูมิปัญญา เพื่อใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ

ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์เมื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและการเมือง ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้จากการวิจัยเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างพร้อมกับการพัฒนาภาคและประเทศให้ทันกับเหตุการณ์ สามารถกำหนดกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาคจำนวน 8 กลุ่มเรื่อง คือ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนเข้มแข็ง 2) การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ 3) การจัดการทรัพยากรน้ำ 4) การจัดการทรัพยากรดินและป่าไม้ 5) การพัฒนาด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร 6) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 7) ระเบียบเศรษฐกิจและสังคมอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง 8) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว จากกลุ่มเรื่องที่ควรมุ่งเน้นตามบริบทของภาคจำนวน 8 กลุ่มเรื่องนี้สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติภาพรวมจำนวน 13 กลุ่มเรื่องที่ประกอบด้วย 1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง 2) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3) การปฏิรูปการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ 4) การจัดการทรัพยากรน้ำ 5) ภาวะโลกร้อนและพลังงานทางเลือก 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7) การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ 8) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ 9) เทคโนโลยีใหม่และเทคโนโลยีที่สำคัญเพื่ออุตสาหกรรม 10) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว 11) สังคมผู้สูงอายุ 12) ระบบโลจิสติกส์ 13) การปฏิรูประบบวิจัย

การแปลงยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ.2555-2559) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมระดับท้องถิ่นและระดับภาคนั้นจำเป็นต้องสร้างกลไกความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ (Function) ต่าง ๆ รวมถึงถึงหน่วยงานด้านนโยบาย

หน่วยงานการสนับสนุนทุนวิจัย หน่วยงานปฏิบัติการวิจัยและหน่วยงานการใช้ผลงานวิจัย มาร่วมดำเนินการวิจัยอย่างธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่น จังหวัดหรือกลุ่ม จังหวัด (Area) ทางด้านยุทธศาสตร์ (Agenda) นอกจากนี้ยังต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลเป็นประจำทุกปีเพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และให้สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน ตลอดจนแผนการดำเนินงานของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งการทบทวนและปรับปรุง ขององค์กรวิจัยในภาคีเครือข่ายวิจัยของภาคและของประเทศต่อไป

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดให้มี **“ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)** ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค และส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ บรรลุผลสำเร็จ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) : ภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานวิจัยต่างๆ ของประเทศและใช้เป็นกรอบทิศทางในการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของงบประมาณประจำปี ตามมติคณะรัฐมนตรีระหว่างปีงบประมาณ 2555-2559 โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) รวมทั้งความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่แบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

วิสัยทัศน์การวิจัยภาคใต้

“ภายในปี พ.ศ. 2559 มีงานวิจัยเป็นฐานความรู้ที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ ให้มีความสมดุล สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่ โดยใช้ทุนทางทรัพยากรและเครือข่ายการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม”

ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ เน้นการบูรณาการด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนา กลุ่มจังหวัด 3 กลุ่มจังหวัดภาคใต้ (กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามันและกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้) ควบคู่กับการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาภูมิภาคภาคใต้และประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยยุทธศาสตร์การวิจัย(พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ จะมีความเชื่อมโยงกับทั้งนโยบายเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)และนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติในระยะยาว (พ.ศ. 2553-2572) อย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยของประเทศ มีทิศทางการวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดของภาคใต้มีความชัดเจน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ เป็น 5 ยุทธศาสตร์ 15 กลยุทธ์ 50 แผนงานวิจัย โดยในแต่ละยุทธศาสตร์การวิจัยได้มีการกำหนดกลยุทธ์ แผนงานวิจัยและตัวอย่างประเด็นการวิจัยที่เป็นความต้องการในการวิจัยในภาคใต้ช่วง 5 ปี ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนา ทางสังคม

ภาคใต้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและศาสนาสูง ในหลายจังหวัดของภาคใต้ยังมีจำนวนแรงงานต่างถิ่นและต่างด้าวเป็นจำนวนมาก ก่อปรกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังเกิดความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ และเป็นเหตุจุดรั้งการพัฒนาในแทบทุกด้าน รวมทั้งการเกิดเป็นภาพลักษณ์ความไม่ปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย นอกจากนี้ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ดังนั้นการเสริมสร้างความสมานฉันท์และความมั่นคงในพื้นที่จึงเป็นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงต้องมุ่งเน้นการวิจัยในด้านการปฏิรูปศึกษา การเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการวิจัยความเข้าใจของ “คุณลักษณะเฉพาะ” ของพื้นที่ : มิติทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 : การปฏิรูปการศึกษาทั้งในและนอกระบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อการเสริมสร้างความสมานฉันท์และบูรณาการการแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ กลยุทธ์ที่ 3 : การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ กลยุทธ์ที่ 4 : วิจัยเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของท้องถิ่นและสังคม กลยุทธ์ที่ 5 : วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ และ 18 แผนงานวิจัย คือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่น 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับภาคการผลิต 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจและความเป็นธรรมกับชุมชนในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับแรงงานต่างถิ่นและแรงงานต่างด้าว 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายและกติกาดังกล่าวเพื่อความเป็นธรรมมาภิบาล 7) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับความสมานฉันท์ในพื้นที่และสร้างความเข้าใจ ความเป็นธรรมในการพัฒนาพื้นที่แบบมีส่วนร่วม 8) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 9) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพทางเลือกของผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 10) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและความรู้ในกลุ่มเด็กและเยาวชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 11) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติด 12) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 13) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 14) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม 15) แผนงานวิจัย

เกี่ยวกับการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) 16) แผนงานวิจัยด้านสุขภาพ 17) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 18) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ภาคใต้มีศักยภาพผลผลิตหลักที่หลากหลายชนิด ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน การประมง การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ข้าวพื้นเมือง ปศุสัตว์และไม้ผลเขตร้อนเช่น ลองกอง เงาะ มังคุด ส้มโอ ทูเรียน เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตและเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตส่วนใหญ่ยังจำหน่ายในรูปแบบสินค้าปฐมภูมิที่มีมูลค่าต่ำ ฐานการผลิตแคบ ขาดประสิทธิภาพในการผลิต การแปรรูปและการบริหารจัดการ ดังนั้นจึงมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและนวัตกรรมกระบวนการผลิตทางการเกษตรและการประมง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเนื่องจากสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ทั้งที่เป็น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลุ่มน้ำต่าง ๆ ตลอดจนความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา ทำให้ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดในด้านการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ทั้ง 14 จังหวัดมีความหลากหลายมาก อีกประการหนึ่งภาคใต้มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงสองฝั่งทะเล (ฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน) และเป็นเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบ IMT-GT แต่มีประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ พื้นที่มีลักษณะแคบและยาว ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง ขาดการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระหว่างฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามันรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชีย จึงมีเป้าประสงค์การวิจัยคือ การสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจในการแข่งขันบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ปัจจัยเหล่านี้ เมื่อนำมาพิจารณากำหนดเป็นกลยุทธ์และแผนงานวิจัยแล้ว จะประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 : วิจัยเพื่อสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์และประมงและการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาทางการแพทย์ กลยุทธ์ที่ 3 : วิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4 : วิจัยเพื่อยกระดับประสิทธิภาพและมาตรฐานการให้บริการด้านโลจิสติกส์ และ 15 แผนงานวิจัย ได้แก่ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับยางพารา 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับอาหารฮาลาล 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับไม้ผล 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการประมง 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า : การแปรรูป 7) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับข้าวพื้นเมือง

8) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับสัตว์เศรษฐกิจ 9) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อเป็นอาหารเสริมสุขภาพและการแพทย์ทางเลือก 10) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ธรรมชาติสู่การเป็นยารักษาโรค 11) แผนงานวิจัยการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่น 12) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว 13) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการตลาดของการท่องเที่ยว 14) แผนงานวิจัยการค้าและการขนส่ง และ 15) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์กลางโลจิสติกส์สู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 3 การอนุรักษ์ เสริมสร้าง และพัฒนาทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้มีความหลากหลายสูง ทั้งที่เป็น ภูเขา ทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน ป่าต้นน้ำ ทะเลสาบ พื้นที่น้ำจืด น้ำเค็ม น้ำกร่อย ดินเปรี้ยว ป่าพรุ แม่น้ำและลุ่มน้ำสายต่างๆ ดังนั้นจึงมีเป้าประสงค์การวิจัยคือ การพัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูลความรู้อย่างบูรณาการเพื่อการบริหารและการตัดสินใจทั้งในการพัฒนาและการแก้ปัญหาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟู การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคม รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ/ลม/แสงอาทิตย์ ภัยธรรมชาติทั้งทางบกและทะเล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 : วิจัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติธรรมชาติและ การป้องกัน กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ กลยุทธ์ที่ 3 : การวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้าง ความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 8 แผนงานวิจัย คือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการกักเซาะชายฝั่ง 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับอุบัติภัยธรรมชาติ 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำ 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม 6) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะและการใช้ประโยชน์ 7) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน 8) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 4 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมและบุคลากรทางการวิจัย

ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นและต่อยอดองค์ความรู้พื้นฐานตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถนักวิจัยของประเทศในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : วิจัยเพื่อสร้างศักยภาพและความสามารถของทรัพยากรบุคคลทางการวิจัย
 กลยุทธ์ที่ 2 : วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ และ 6 แผนงานวิจัย คือ
 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของนักวิจัยที่สอดคล้อง
 กับศักยภาพของท้องถิ่น 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักวิจัยท้องถิ่นอิสระ
 3) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เพื่อการแข่งขัน
 4) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดองค์ความรู้พื้นฐาน
 5) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด (Green Technology) 6) แผนงานวิจัย
 เกี่ยวกับการพัฒนา เทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทน (Renewable Energy)

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 5 การบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะด้วย ยุทธวิธีที่เหมาะสมที่เข้าถึงประชาชนและประชา สังคมอย่างแพร่หลาย

เป็นยุทธศาสตร์ที่มีเป้าประสงค์คือ การพัฒนาโครงสร้าง เครือข่ายการวิจัย ระบบ
 และกลไกการบริหารจัดการความรู้ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ ท้องถิ่นและ
 ประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาโครงสร้าง
 เครือข่ายการวิจัย ระบบการบริหารงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างมี
 ประสิทธิภาพ และ 3 แผนงานวิจัยคือ 1) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเครือข่ายใน
 การบริหารการวิจัย 2) แผนงานวิจัยเกี่ยวกับระบบการนำไปใช้ประโยชน์ 3) แผนงานวิจัย
 เกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อพัฒนา ศักยภาพและความสามารถในการวิจัย

อนึ่ง เมื่อได้พิจารณาจากยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 15 กลยุทธ์
 การวิจัยและ 50 แผนงานวิจัย เพื่อนำมาพิจารณาจัดความสำคัญเป็นกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควร
 มุ่งเน้น โดยคำนึงถึงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้เพื่อเร่ง
 แก้ปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาพื้นที่โดยเร็ว สามารถพิจารณาเป็นกลุ่มเรื่อง
 วิจัยที่ควรมุ่งเน้นทั้งหมด 12 กลุ่มเรื่อง ได้แก่ 1) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจ
 พอเพียง 2) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล 3) ปฏิรูปการศึกษาและ
 สร้างสรรค์การเรียนรู้ 4) การจัดการทรัพยากรน้ำ 5) การพัฒนาพลังงานทดแทนและภาวะ
 โลกร้อน 6) การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและลดการนำเข้า 7) การป้องกันโรค
 และการรักษาสุขภาพ 8) การบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการ
 พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ 9) เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญเพื่อ
 การเกษตรและอุตสาหกรรม 10) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและบริการ

11) สังคมผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส และ 12) ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) และการส่งเสริมการค้าชายแดน

โดยสรุป ยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ จะมีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ รวม 5 ยุทธศาสตร์การวิจัย 15 กลยุทธ์ 50 แผนงานวิจัย 12 กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นและตัวอย่างประเด็นการวิจัยต่าง ๆ ภายใต้การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การวิจัย (พ.ศ. 2555-2559) ของภาคใต้ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะก่อให้เกิดผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและมีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด และในระดับชุมชนท้องถิ่นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความผาสุกของประชาชนและสร้างศักยภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

ในการบริหารและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคใต้กำหนดให้มี **“ระบบการบริหารการวิจัยภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาค :ภาคใต้” (เครือข่ายวิจัยภูมิภาค :ภาคใต้)** ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและบริหารจัดการยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคใต้ให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ โดยให้มีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคและส่วนกลางให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการกิจตามยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้บรรลุผลสำเร็จ